വൈദ്യജീവനം.

ഭാഷാവ്യാഖ്യാനം.

ദിവാകരപ്രസാദേന രോഗ്യാരോഗ്യസമീഹയാ
സാമസേനവയംകുൎമ്മഃ കാവ്യംസദ്വൈദ്യജീവനം. (൧)

ലോകബന്ധുവായിരിക്കുന്ന സൂൎയ്യന്റെ പ്രസന്നതഹേതുവായിട്ടു ആതുരന്മാർ ആരോഗ്യം ലഭിപ്പാനുള്ള ആഗ്രഹത്തോടുകൂടി നോം ചുരുക്കത്തിൽ "വൈദ്യജീവനം" എന്ന കാവ്യത്തെ ഉണ്ടാക്കുന്നു.

തഥാപിക്രിയതേഗ്രന്ഥ സ്സതിയദ്യപിദുൎജ്ജനാഃ
നഹിദസ്യുഭയാല്ലോകൊ ദൈന്യവാനേവവൎത്തതേ (൨)

ഏതെങ്കിലും ഒരു ഗ്രന്ഥത്തെ നിൎമ്മിച്ചാൽ അതിനെക്കുറിച്ചു കുറ്റം പറയാനുള്ള അസത്തുക്കൾ ധാരാളംകാണുമെന്നിരിക്കിലും അവരെ നാം ശങ്കിക്കാതെ ഈ കാവ്യത്തെഉണ്ടാക്കുന്നു. ചോരന്മാരുടെ ഭീതികൊണ്ടു മനുഷ്യർ വിലയേറിയ ദ്രവ്യത്തെ യാതൊരുപ്രകാരം ഗൂഢമായി വയ്ക്കുന്നുവൊ അപ്രകാരം ഇതിനെ ഞാൻ ഗൂഢമായി വയ്ക്കാൻ തുടങ്ങുന്നില്ല.

യേഷാംനചേതൊലലനാസുലഗ്നം മഗ്നംനസാഹിത്യസുധാസമുദ്രേ ജ്ഞാസ്യന്തിതേകിന്നുമമപ്രയാസാ നന്ധായഥാവാരവധൂവിലാസാൻ (൩)

ഏതൊരു പുമാന്മാരുടെ ഹൃദയം സുന്ദരിമാരിൽ മഗ്നമായും സാഹിത്യത്തിൽ ലേശംപോലും ലയിക്കാതേയും ഇരിക്കുമോ അവർ എന്റെ പ്രയത്നങ്ങളെ അറിയുന്നില്ല. അതു എന്തുപോലെയെന്നാൽ കണ്ണുകൾക്കു അശേഷം കാഴ്ചയില്ലാത്തവർ സുന്ദരിമാരുടെ ലീലാവിലാസങ്ങളെ അറിയാത്തതുപോലെയാകുന്നു.

ഗദഗഞ്ജനായ ചതുരൈരശ്ചരകാദ്യൈൎമ്മുനിഭിൎന്നൃണാം കരുണയാകഥിതം യദഖിലംലിഖാമിഖലുതസ്യരഹസ്യം നച കപോലകല്പിതമിഹാസ്തിനകിഞ്ചിൽ (൪)

രോഗങ്ങളെ അറിയുന്നവരിൽവച്ചു സമൎത്ഥന്മാരായ ചരകാദിമുനികളാൽ സദയം പറയപ്പെട്ടിട്ടുള്ളതിന്റെ രഹസ്യഭാഗത്തെ എല്ലാം ഞാൻ എഴുതുന്നു ഇതുഅല്പവും സ്വകല്പിതമല്ല.

ഗുരോരധീതാഖിലവൈദ്യവിദ്യഃ പീയൂഷപാണിഃ കുശലഃ

16-Jul-10 6:35 am

ക്രിയാസ്വ ഗതസ്സ്വഹോധൈര്യധരഃകൃപാലു ശ്ശുദ്ധോധികാരീഭിഷ
ഗേശസ്യാൽ (൪)

എല്ലാവൈദ്യവിദ്യകളും ഗുരുമുഖേന ഗ്രഹിച്ചവനും കൈ
പുണ്യമുള്ളവനും വമനാദിക്രിയകളിൽ സാമൎത്ഥ്യമുള്ളവനും ധ
നകാംക്ഷയില്ലാത്തവനും ധൈൎയ്യശാലിയും കാരുണ്യമുള്ളവനും
പരിശുദ്ധനുമായിരിക്കുന്ന ചികിത്സകൻ ഔഷധത്തെ ദാനം
ചെയ്വാനും ചികിത്സിപ്പാനും സമൎത്ഥനാകുന്നു.

ആദൌ നിദാനവിധിനാ വിദധ്യാദ്വ്യാധിനിശ്ചയം
തതസ്സാദ്ധ്യം സമീക്ഷേത പശ്ചാൽഭിഷഗുപാചരേൽ (൫)

വൈദ്യൻ ആദിയിൽ നിദാനവിധികൊണ്ടു ഇന്നരോഗ
മെന്നു നിശ്ചയിച്ചിട്ടും അനന്തരം സാദ്ധ്യാസാദ്ധ്യങ്ങളെ വഴി
പോലെ അറിഞ്ഞു ശമിക്കുന്നതായാൽ ചികിത്സിക്കയും ശമി
ക്കാത്തതിനെ ത്യജിക്കയും ചെയ്യണം.

ഔഷധംമൂഢവൈദ്യനാം ത്യജന്തുജ്വരപീഡിതാഃ
പരസംസൎഗ്ഗസംസക്ത കളത്രമിവസാധവഃ (൬)

ജ്വരം മുതലായ രോഗമുള്ളവർ മൂഢന്മാരായിരിക്കുന്നവൈ
ദ്യന്മാരുടെ ഔഷധത്തെ ഉപേക്ഷിക്കണം. അതെന്തുപോലെ
എന്നാൽ അന്യന്മാരോടു സംസൎഗ്ഗംചെയ്യുന്നതിനു താല്പൎയ്യമുള്ള
ഭാൎയ്യയെ സാധുക്കൾ സന്ത്യജിക്കുന്നപോലെ ആകുന്നു.

പത്ഥ്യേസതിഗദാൎത്തസ്യ കിമൌഷധനിഷേവണം
പത്ഥ്യേസതിഗദാൎത്തസ്യ കിമൌഷധനിഷേവണം (൭)

രോഗപീഡിതന്നു പത്ഥ്യമുണ്ടെങ്കിൽ മരുന്നുകൾ സേവിക്കു
ന്നതെന്തിന്നു രോഗപീഡിതന്നു പത്ഥ്യമില്ലെങ്കിൽ മരുന്നുകൾ
സേവിക്കുന്നതെന്തിനു രോഗികൾ പത്ഥ്യാഭ്യാസികളായിരിക്കണം.

മഹീന്ദ്രമഹിലാത്രപാപ്രദപദാരവിന്ദെതഥാ പയോനിധിപയസ്സുതിജ്ജലധരൈ രപായതതഥാഅപിപ്രകൃതിനീരസാ
ശ്രുപ ഭിഷഗ്ഭിൎഗ്ഗിരിതാ ഭവിഷ്യതിസരസ്വതീസ്വതീമൂ
രാസാപതെ (൮)

ഹേ! മനോഹരി! ഉപ്പുള്ളതായിരിക്കുന്ന വെള്ളത്തെ മേ
ഘങ്ങൾ സ്വീകരിച്ചാൽ സ്വാദുള്ളതായി തീരുന്നതു യാതൊരു
പ്രകാരമോ? അപ്രകാരം ദുസ്വഭാവിയായിരിക്കുന്ന വൈദ്യൻ
എന്റെ സുഭാഷിതത്തെ കൈക്കൊണ്ടാൽ ആ ദുസ്വഭാവത്തി
ൽനിന്നു വിടുർത്തപ്പെടും.

ഇഹഗദിനാംവൈദ്യാതിഭദ്രം പ്രഥമമേവപുരസ്സമഹൽ
സുഖം പ്രിയതമസ്യ മൃഗാക്ഷിസമാഗമെ നവകരഗ്രഹണാഗ്രഹ
ണിയഥാ (൮)

പുതുതായി വേളികഴിച്ചസുന്ദരിയെഭർത്താവു തഴുകുമ്പോൾ അവൾക്കുണ്ടാകുന്ന സംഭ്രമം യാതൊരുപ്രകാരമൊ അപ്രകാരം ആദ്യം വൈദ്യൻ രോഗം കാണുമ്പോൾ സംശയവും പിന്നീടു വലുതായിരിക്കുന്നോ സുഖവുമുണ്ടാകും.

ജ്വരചികിത്സ.

യതസ്സർവ്വേഷുരോഗേഷു പ്രായശോ ബലവാൻജ്വരഃ
അതസ്തസ്യപ്രതീകാരം പ്രഥമം ബ്രൂമഹെവയം. (൧൮)

സർവ്വരോഗങ്ങളിലും വെച്ചു ജ്വരം രാജാവായിരിക്കകൊണ്ടു അതിന്റെ പ്രതിവിധിയെ ആദ്യം പറയുന്നു.

ദേവദാരുധനാവിശ്വാ ബൃഹതീദ്വയപാചനം ജ്വരെ
പൂർവ്വംപിബെല്ബാല പയോധരധരാധരെ (൧൯)

അല്ലയോ! അമൃതാധരി? ദേവദാരു=ദേവതാരം, ധനാ= കൊത്തമ്പാലയരി, വിശ്വം=ചുക്കു, ബൃഹതീദ്വയം=ചെറുവഴുതിനവേരു, വെൾവഴുതിനവേരു ഇവ കഷായം മുമ്പെ ജ്വരത്തിനു സേവിക്ക.

ത്രിദോഷജ്വരത്തിന്നു.

ഛിന്നൌഷധാംഭോധരധന്വയാഷൈഃ കിരാതതിക്താം ബൃഹദ്രേണുയാഷൈഃ വിശ്വാവൃഷാംഭോധര ധന്വയാഷൈഃ കഫാന്മരുൽപിത്തകഫജ്വരേഷു (൧൰)

വാതജ്വരത്തിന്നു ഛിന്നാ=ചിററമൃതു, ഔഷധം=ചുക്കു, അംഭോധരം=മുത്തങ്ങ, ധന്വയാഷം=കൊടിത്തൂവവേരു, ഇവ കൊണ്ടും പിത്തജ്വരത്തിന്നു കിരാതതിക്തകം=പുത്തരിച്ചുണ്ട വേരു, അംബുദം=മുത്തങ്ങ, രേണു=പർപ്പടകപ്പുല്ലു, യാഷം=കൊടിത്തൂവവേരു, ഇവകൊണ്ടും കഫജ്വരത്തിന്നു വിശ്വം=ചുക്കു, വൃഷം=ആടലോടകവേരു, അംഭോധരം=മുത്തങ്ങ, ധന്വയാഷം= കൊടിത്തൂവവേരു ഇവകൊണ്ടും ഉള്ള കഷായം നല്ലതാകുന്നു.

ഉശീരകലശീമഹൌഷധകിരാതകാംഭോധര സ്ഥിരാബൃഹതികാദ്വയാമൃതലതാത്രികണ്ടകൈഃകൃതം കഷായകമമും പിബെൽപവനജ്വരാകുലഃ പ്രമാദശശതുല്യവക്ത്രമൃഗശാബലോചനെ.

അല്ലയോ താമരക്കണ്ണി! വാതജ്വരപീഡിതന്നു ഉശീരം= രാമച്ചം, കലശീ=മുവിലവേരു, കിരാതകം=പുത്തരിച്ചുണ്ടവേരു, അംഭോധരം=മുത്തങ്ങ, സ്ഥിരം=ഓരിലവേരു, ബൃഹതികാദ്വയം=വഴുതിന രണ്ടും, അമൃതലതാ=ചിററമൃതു, ത്രികണ്ടകം=ഞെരിഞ്ഞിൽ. ഇവകളെക്കൊണ്ടു ഉണ്ടാക്കപ്പെട്ട കഷായം വിശേഷമാകുന്നു.

പീഷലോകപാഞ്ചാലി ചരണാനാം കഷായകഃ
പീയമാനഃപ്രിയേഹന്തി ഹന്മജ്ജനകജ്വരം. (൧൫)

അല്ലയോ പ്രിയതമേ! പീയൂഷം=ചിററമൃത, ലോകം=ചുക്ക, പാഞ്ചാലിചരണം=തിപ്പലിവേര ഇവ ഇട്ട കുറുക്കിയ കഷായം വാതജ്വരത്തെ ശമിപ്പിയ്ക്കും.

ഛിന്നോത്ഭവാപർപ്പടവാരിവാഹ ഭൂനിംബശുണ്ഠീജനിതഃ കഷായഃ സമീരപിത്തജ്വരജർജ്ജരാണാം കരോതി ഭദ്രംകിലപഞ്ചഭദ്രഃ (൧൬)

ഛിന്നോത്ഭവം=ചിററമൃത, പർപ്പടം=പർപ്പടകപ്പുല്ല, വാരിവാഹം=മുത്തങ്ങ, ഭൂനിംബം=പുത്തരിച്ചുണ്ട, ശുണ്ഠി=ചുക്ക ഇവ കൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ കഷായം വാതപിത്തജ്വരമുള്ളവൎക്ക ഹിതമാകുന്നു. ഇതിന്ന പഞ്ചഭദ്രമെന്നത്രെ പേർ.

ഏകഏവഖലുപൈത്തികജ്വരം ഹന്തിപർപ്പടകൃതഃകഷായകഃ ചന്ദനോദകമഹൌഷധാന്വിത ശ്ചേത്തദാകിമുപന വ്വിചാരണാ (൧൭)

പർപ്പടകപ്പുല്ലുകൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ട കഷായം ഒന്നുതന്നെ പിത്തജ്വരത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നു. ചന്ദനം, ഉദകം=ഇരുവേലി, മഹൌഷധം=ചുക്ക ഇവ കൂടക്കൂട്ടിയാൽ പിന്നെ ശമിക്കുന്നതിന്ന സംശയമില്ല.

മാനന്ത്യജപ്രേയസിമന്ദവായുല്ലലല്ലതാസംഘലമനക്ഷ്യഹാരെ രെവാതടംപശ്യരമസ്വവേണ കപാണോദയതോത്രാസ്തിനിരസ്തപാനഃ (൧൮)

ഹേ! അഭിമാനത്തെ ത്യജിച്ചാലും മന്ദവായുവിനാൽ ഇളക്കപ്പെടുന്ന ലതയെപ്പോലെയും നദിയെപ്പോലെയും കാററുകൊണ്ടിളകുന്ന പർപ്പടകപ്പുല്ലുകഷായംവച്ചു സേവിച്ചാൽ പിത്തപ്പനി ശമിക്കും.

ആരോഗ്യലക്ഷ്മീരുപയാതിപിത്ത ജ്വരാതുരംരേണുകഷായഭാജം മാതാപംയഥാശാന്തകലേസ്മരാൎത്തെ കൃതപ്രകോപപ്രശമാസഖീഭിഃ (൧൯)

അല്ലയോ ശാന്തകലെ! രേണു=പർപ്പടകപ്പുല്ലുകൊണ്ടുള്ള കഷായത്തെ സേവിക്കുന്നവനായിരിക്കുന്ന പിത്തജ്വരപീഡിതനെ ആരോഗ്യലക്ഷ്മി ഭവിക്കുന്നു. അല്ലയോ സ്മരാൎത്തെ നീ തോഴികളാൽ കൃതമായിരിക്കുന്ന ക്രോധശമനത്തോടുകൂടി തീരുന്നില്ലെ അതുപോലെയാകുന്നു.

ദ്രാക്ഷാപർപ്പടരാജവൃക്ഷകടുകാ മുസ്താഭയാനാംജലം മൂൎച്ഛാശോഷനിദാഘതുൎംപ്രലപന ഭ്രാന്ത്യാഢ്യപിത്തജ്വരേ ദുസ്സ

ശ്പ്രമദാകിരാതകടുകാ സിംഹാസ്യരേണുതജവാഃ കഫഃശക്ര
യാനപിതോഹരതിതൃഡ്ദാഹാസ്രപിത്തജ്വരാൻ. (൨൦)

ദ്രാക്ഷാ=മുന്തിരിങ്ങാപ്പഴം. പപ്പടം=പപ്പടകപ്പുല്ല, രാജവൃക്ഷം=കൊന്ന, കടുകാ=കടുകരോഹിണി, മുസ്താ=മുത്തങ്ങാ, അഭയ=കടുക്ക ഇവകൊണ്ടുള്ളകഷായം മദമൂർച്ഛ; കൃശത, വിയപ്പ് വെള്ളംദാഹം, ഛർദ്ദി, ചുഴൽച്ച ഇതുകളോടുകൂടിയ പിത്തജ്വരത്തേയും, ദ്രസ്പർശം=കൊടിത്തുവവേര, പ്രമദാ=അതിവിടയം, കിരാതം=പുത്തരിച്ചുണ്ട, കടുകാ=കടുകരോഹണി, സിംഹാസ്യ=ആടലോടകത്തിൻവേര; രേണു=പപ്പടകപ്പുല്ല, ഇക്കഷായം പഞ്ചസാര ഇട്ടു സേവിച്ചാൽ വെള്ളംദാഹം, ചൂട്, രക്തപിത്തം ഇവയോടുകൂടിയ പിത്തജ്വരത്തെയും ശമിപ്പിക്കും.

അഹോകിമത്ഥംബഹവഃകഷായം പരാശരാദ്യൈർമ്മുനിഭിഃപ്രദിഷ്ടാ ഛിന്നാശിവാപപ്പടതോയപാനാൽ പിത്തജ്വരഃ കിന്നസരീസരീതി. (൨൧)

അസംഖ്യം കഷായങ്ങളാൽ പ്രയോജനമെന്ത്? പരാശരൻ തുടങ്ങിയുള്ള മഹർഷികളാൽ പറയപ്പെട്ടിരിക്കുന്ന ഛിന്നാ=ചിററമൃതു, ശിവാ=കടുക്കാ, പപ്പട=പപ്പടകപ്പുല്ല ഇവസമം ചേത്തുണ്ടാക്കിയ കഷായം പിത്താധിക്യത്തോടുകൂടിയ പനിക്കു നല്ലതാകുന്നു.

ജലജലദജലവാഹരേണു വിശ്വൌഷധശിശിരൈസ്സഹതം
ഷഡംഗമേതൽ ശൃതഹിമമിവഗാംഗമംബുതൃഷ്ണാ ജ്വരശമനം
ചലപീതമാത്രകസ്യാൽ ൨൨

ജലം=രാമച്ചം, ജലദ=ഇരുവേലി, ജലവാഹം=മുത്തങ്ങ,രേണു=പപ്പടകപ്പുല്ല, വിശ്വൌഷധം=ചുക്ക, ശിശിരം=ചന്ദനം, ഇവകൊണ്ടുള്ളകഷായം സേവിച്ചാൽ ഗംഗാജലംപോലെ വെള്ളംദാഹത്തേയും ജ്വരത്തേയും പെട്ടന്നുവെശമിപ്പിക്കും.ഈ കഷായം ഷഡംഗം എന്ന നാമധേയത്തോടുകൂടിയതത്രെ.

പയഃശുണ്ഠീപയസ്സീതം പയോരേണുപയോംബുച
ഷഡംഗംശൃതശീതസ്യാൽ സദ്യസ്തൃഷ്ണാംവിനാശയേൽ.

ഈ ശ്ലോകവും ഷഡംഗംതന്നെ. പാഠഭേദമത്രേയാകുന്നുള്ളൂ.

പിത്തജ്വരത്തിന്നും കഫജ്വരത്തിന്നും

ലോഹിതചന്ദനപത്മകധാന്യൈ ഛിന്നരുഹാപിചുമന്ദ
കഷായഃ പിത്തകഫജ്വരദാഹപിപാസാ വാന്തിവിനാശകൃതാ
ശകരസ്യാൽ (൨൪)

ലോഹിതചന്ദനം=രക്തചന്ദനം, പത്മകം=പതിമുഖം ധാന്യം=കൊത്തമ്പാലയരി, ഛിന്നരുഹം=ചിററമൃതു, പിചുമ

ദം=വേപ്പ് ഇവകൊണ്ടുവെച്ച കഷായംസേവിച്ചാൽ പിത്തകഫജ്വരം ചുട്ടുനീററൽ, വെള്ളംദാഹം, ഛർദ്ദി ഇവയെ നശിപ്പിക്കും അഗ്നിയെ വർദ്ധിപ്പിക്കുന്നതുമാകുന്നു.

പിത്തജ്വരദാഹത്തിന്ന്

സഹസ്രധൌതേനാല്പതേനകത്തുമഖ്യംഗമോഷഃകൃശതാം ബിഭർത്തി അന്യാംഗനാസംഗമസാദരസ്യ സ്വീയേഷുദാരേഷ്യയഥാഭിലാഷഃ (൨൫)

ആയിരമാവൎത്തി പശുവിൻനെയ്യ് വെള്ളത്തിൽ കഴുകിയെടുത്തു ശരീരത്തിൽതേച്ചാൽ കൃശതമാറും അതെങ്ങിനെയെന്നാൽ പരസ്ത്രീയോടുകൂടി ക്രീഡിക്കുന്നവന്നു തന്റെ ഭാൎയ്യയിൽ അഭിലാഷം യാതൊരുപ്രകാരമോ? അതുപോലെആകുന്നു.

തൃഡ്ദാഹമോഹാഃപ്രശമംപ്രയാന്തിനിംബപ്രവാളോത്ഥിതഫേനലേപാൽ യഥാനരാണാം ധനിനാംധനാനി സമാഗമാദ്വാരവിലാസിനീനാം (൨൬)

വേപ്പിൻതളിരു കശക്കിപ്പിഴിഞ്ഞനീരു ശരീരത്തിൽതടവിയാൽ വെള്ളംദാഹവും ചൂടും ഇന്ദ്രിയസാദവുംമാറും അതെങ്ങിനെഎന്നാൽ വിലാസിനികളുടെ സമാഗമം ഹേതുവായിട്ടു ധനവാന്മാരുടെ ധനങ്ങൾ യാതൊരുപ്രകാരം നശിക്കുന്നുവോ അതുപോലെയാകുന്നു.

അമലൈഃകമലൈരഥാനിലൈ ദലൈഃപുഷ്പരജസ്സമന്വിതൈഃ ജലകേളികഥാകുതൂഹലൈ രപിപിത്തജ്വരജാരുജോജയേൽ (൨൭)

നിൎമ്മലമായിരിക്കുന്ന താമരമുതലായ പുഷ്പങ്ങളിൽ തട്ടീട്ടുവരുന്ന കുട്ടിക്കാററുകൊണ്ടിളകുന്ന വെള്ളത്തിൽ കൌതുകത്തോടുകൂടി ജലക്രീഡചെയ്താൽ പിത്തജ്വരത്തിൽനിന്നുണ്ടായിട്ടുള്ള രുക്കുകളെ ശമിപ്പിക്കും.

മദനജ്വരത്തിന്ന്

ശ്രീഖണ്ഡമണ്ഡിതകളേബരവല്ലരീണാം മുക്താഫലാകുലവിലോലകുചസ്ഥലീനാം വൈദഗ്ദ്ധ്യമുഗ്ദ്ധവചസാംസുവിലാസിനീനാമാലിംഗനംസകലദാഹമപാകരോതി (൨൮)

ശരീരത്തിൽ ചന്ദനംഅരച്ചു ലേപനംചെയ്തുവരായും മുത്തുമാലകളെക്കൊണ്ടു പാരവശ്യത്തോടും ഇളക്കത്തോടും കൂടിയ മുലകളോടുകൂടിയവരായും വൈദഗ്ദ്ധ്യമായും മനോഹരമായുമുള്ള വാക്കുകളോടുകൂടിയവരായും ഇരിക്കുന്നസ്ത്രീകളുടെആലിംഗനം സകല ചൂടിനേയും ശമിപ്പിക്കും.

ശയ്യാപല്ലവപത്മപത്രരചിതാ വാസോവയസ്സ്വച്ഛസ്സമം

കാന്താരെകുസുമസ്ഫുരത്തരുവരെ വാപീജലാലോകനം
ആലാപാശ്ചശുകാളികോകിലകൃതാഃ കാന്താശ്ചകാന്താകൃതാ
വാതാശ്ചാമലവാലകവ്യജനജാദാഹംനിവാരകുർവ്വതേ

നല്ല തളിരുകൊണ്ടുനിർമ്മിച്ച മെത്തമേൽ ചെന്താമരയിലവിരിച്ചു വയസ്യന്മാരോടുകൂടിയിരിക്കുന്നതും, കാട്ടിൽ പൂക്കളെക്കൊണ്ടു പ്രകാശോഭിതമായിരിക്കുന്ന ഉന്നതമരത്തിന്റെ അടുത്തുള്ള കുളം കണ്ടുകൊണ്ടിരിക്കുന്നതും, കുയിൽമുതലായ പക്ഷിവൃന്ദങ്ങളാൽ പുറപ്പെടുവിക്കുന്ന സ്വരവിശേഷങ്ങളെ കേൾക്കുന്നതും, സുന്ദരിമാരായിരിക്കുന്ന പ്രിയകളുടെ കഥകളെപ്പറ്റി പറയുന്നതും താലവൃന്തങ്ങളിൽനിന്നുണ്ടാകുന്ന നിർമ്മലമായ കാറ്റേൽക്കുന്നതും ദാഹത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു.

അയിനിതംബിനിശായനലാലസേ മധുരവാണിനികാമമ
ദാലസേ വപുഷിദാഹവതാംവിഹിതംഹിമം ഹിമഹിമാംശുജ
ലൈരനുലേപനം (൧൦)

അല്ലയോ! നിതംബിനി! ഹിമം=ചന്ദനം, ഹിമാംശു=പച്ചക്കർപ്പൂരം, ജലം=ഇരുവേലി ഇവ അരച്ചു ദേഹത്തിൽതേച്ചാൽ ചൂടുമാറും.

ശുഭ്രാഭ്രവിഭ്രമധരേ ശശാങ്കകരസുന്ദരേ ചന്ദനൈശ്ച
ർച്ചിതേഹർമ്മ്യേ സ്വാപസ്താപമപോഹതി (൧൧)

വെളുത്ത മേഘംപോലെയിരിക്കുന്ന നിറത്തോടുകൂടിയതായും, ചന്ദ്രകിരണത്തെക്കൊണ്ടു സുന്ദരതരമായും, ചന്ദനങ്ങളെക്കൊണ്ടു അലങ്കരിക്കപ്പെട്ടതായും ഇരിക്കുന്ന മാളികകളിൽ കിടന്നുറങ്ങിയാൽ ചൂടുശമിക്കും

യദിപര്യുഷിതംധാന്യ സലിലംസിതയാസഹ
പ്രഭാതസമയേപീതമന്തർദ്ദാഹംവിനാശയേൽ (൧൨)

ഉണക്കലരി ചതച്ചു രാത്രി മുപ്പതുനാഴിക വെള്ളത്തിലിട്ടുവെച്ചു പിറേറന്നാൾ കാലത്തെ എടുത്തു പഞ്ചസാരചേർത്തുസേവിക്കുക അന്തർദ്ദാഹംശമിക്കും.

പിത്തജ്വരേകിംരസഫാണ്ടലേപൈഃ കിംവാകഷായൈശ്ച
മൃതേനകിംവാപേയംപ്രിയായാഃ മുഖമേകമേവ ലോലാംബരാജ
നസദാനുഭൂതം

അല്ലയോ! രോഗി! പിത്തജ്വരത്തിന്നും മദനജ്വരത്തിന്നും നീര് കഷായം, ലേപനം ഇവകളെക്കൊണ്ടോ അഥവാ അമൃതുകൊണ്ടോ ഉള്ള ഉപയോഗം എന്ത്? പ്രിയയുടെ മുഖചുംബനം ഒന്നുതന്നെ മതിയാകുമെന്നു ഇനിക്കു അനുഭവസിദ്ധമായിരിക്കുന്നു.

പ്രാണപ്രേയസിമാംപിബന്തുചുരുഷാഃ പിത്തജ്വരവ്യാകുലാഃ നാനാവല്ലിജലംവിളംബിതഫലം പാനേവിഷാദപ്രദം തത്തൈകിംക്രിയതാംചികിത്സകപതെ മുഖേന്ദുഖംസവ്യതാം സത്ത്വസ്ഥാപഹരാസുധാധികതരഃ കാന്താധരഃകേവലം (൩൪)

അല്ലയോ! പ്രാണവല്ലഭേ! പൈത്തികജ്വരപീഡിതന്മാൎക്കു പലവിധമുള്ള വല്ലികളുടെ കഷായങ്ങൾ സേവിച്ചാൽ ഗുണംകിട്ടുന്നതിന്നു താമസവും ദുഃഖപ്രദവുമാകുന്നു. ഹേ! വൈദ്യശിരോമണേ! പിന്നെ എന്തുചെയ്യണം? അല്ലയോ! മനോഹരി അമൃതിനെക്കാൾ ഏറ്റവും കേവലമാണെന്നു ഗണിച്ചുവരുന്ന പ്രിയയുടെ അധരപാനം ചെയ്താൽ പൊടുന്നനവേ താപത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു.

കാന്താകടാക്ഷവിശിഖാനാംവൈദ്യകിമൌഷധം
ഗാഢമാലിംഗനംപഥ്യം കാന്താധരചുംബനം (൩൫)

കാമപരവശന്മാൎക്കു ഔഷധം എന്താണെന്നു വൈദ്യൻപറഞ്ഞാലും? നല്ലയൌവനമുള്ള സ്ത്രീയുടെ അധരചുംബനംകഷായവും ഗാഢമായആലിംഗനം പഥ്യവുമാകുന്നു. അല്ലാതെ അന്യൌഷധങ്ങളെക്കൊണ്ടു പ്രയോജനമില്ല.

വാതപിത്തജ്വരത്തിന്നു

പഞ്ചമൂലാമൃതാമുസ്താവിശ്വഭൂനിംബസാധിതഃ
കഷായസ്സമയത്യാശു വായുമായുഭവജ്വരം (൩൬)

പഞ്ചമൂലം=ചെറിയപഞ്ചമൂലം, (ഓരില, മൂവില വഴുതിനരണ്ടും. ഞെരിഞ്ഞിൽ) അമൃതാ=ചിററമൃതു, മുസ്താ=മുത്തങ്ങ, വിശ്വം=ചുക്കു്, ഭൂനിംബം=പുത്തരിച്ചുണ്ടവേര് ഇവകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയകഷായം വാതപിത്തജ്വരത്തെ ശമിപ്പിക്കും.

ശ്വാസകാസങ്ങളോടുകൂടിയ
കഫജ്വരത്തിന്നു

ശൃംഗീകണാകട്ഫലപൌഷ്കരാണാം ക്ഷൌദ്രേണചിതാനാവിഹിതോവലേഹഃ ശ്വാസേനകാസേനയുതംബലാത്സാ ജ്വരാജയേച്ഛ്ലേഷ്മകാപിശസ്താ (൩൭)

ശൃംഗി=കൎക്കടകശൃംഗി കണാ=തിപ്പലി, കട്ഫലം=ഞവരതൊലി പൌഷ്കരം=പുഷ്കരമൂലം ഇവസമം [illegible] നിൽകുഴച്ചു സേവിക്കുക ശ്വാസം, കാസമിവയോടുകൂടിയ കഫജ്വരം ശമിക്കും സംശയമൊന്നുമില്ല.

ഭാൎങ്ഗീ[illegible]ചിത്രകദാരുസിംഹീ ശുണ്ഠീകണാപൌഷ്കരജഃ കഷായഃ ജ്വരം നിഹന്തി[illegible]ക്ഷിണോതി ക്ഷുധംകരോതി [illegible] തനോതി

ഭാൎങ്ഗി=ചെറുതേക്ക, ഘനം=മുത്തങ്ങാ, ദാരു=ദേവതാരം സിംഹി=പുത്തരിച്ചുണ്ടവേര, ശുണ്ഠി=ചുക്ക, കണാ=തിപ്പലി, പുഷ്കരജം=പുഷ്കരമൂലം ഈ കഷായം സേവിച്ചാൽ ജ്വരം ശമിക്കും ശ്വാസം നേരെ ആകയും ക്ഷുത്തുണ്ടാകയും വൎദ്ധിച്ച അരോചകം മാറുകയുംചെയ്യും

അരുചിക്ക

മമദ്വയംവിസ്മയമാതനോതി തിക്തകഷായൊ മുഖതിക്തതാംഘ്നഃ നിപീഡിതൊരോജസരോജകോശാ യോഷാപ്രമോദം പ്രചുരം പ്രയാന്തി (൩൯)

അല്ലയോ! പ്രിയതമേ! തിക്ത=കടുകരോഹിണികൊണ്ടുള്ള കഷായം സേവിച്ചാൽ വായിലെ ചവൎപ്പിനെ മാറ്റും.

കട്ഫലകൎത്തൃണാബ്ദധന്യാകാ ശൃംഗ്യുഗ്രഗന്ധാഭയാഭാൎങ്ഗീ പൎപ്പടവിശ്വദേവതരുജൊ ബാൽഹീക മദ്ധ്വന്വിതഃ കാസശ്വാസമുഖാമയ ജ്വരചല ശ്ലേഷ്മപ്രകോപം ഹരേൽ തദ്വക്ത്രാമലകണ്ഠികണ്ഠജനിതാം പീഡാഞ്ചജ്ജീയതേ (൪൦)

കൾഫലം=കുമിഴിവേര, കൎത്തൃണം=കത്തുണപ്പുല്ല, അബ്ദം=മുത്തങ്ങ, ധന്യാകം=കൊത്തമ്പാലയരി, ശൃംഗി=കൎക്കടകശൃംഗി; ഉഗ്രഗന്ധം=വയമ്പു, അഭയാ=കടുക്കാ, ഭാൎങ്ഗി= ചെറുതേക്ക, പൎപ്പടം=പൎപ്പടപ്പുല്ലു, വിശ്വം=ചുക്ക, ദേവതരു=ദേവതാരം ഇവകൊണ്ടുള്ള കഷായത്തിൽ ബാൽഹീകം=കായം മധു=തേൻ ഇവ ചേൎത്തു സേവിച്ചാൽ കുര, എങ്ങൽ, മുഖരോഗം, ജ്വരം, കഫകോപം ഇവ ശമിക്കും ഇതുകൂടാതെ കണ്ഠജനിതമായ രോഗത്തെയും മാറ്റും.

ഗമ്യതേകദ്വഗജഗാമിനിതദ്വയാമദ്വചൎണ്ണകവീന്ദ്രകല്പിതാം സാജ്യസൈന്ധവമരോചകാപഹംമാതുലുംഗഫലകേസരാന്വിതം

അല്ലയോ! മത്തേഭഗമനേ! എന്റെ വചസ്സിനെ ശ്രവിച്ചാലും ആജ്യം=നെയ്യ്, സൈന്ധവം=ഇന്തുപ്പു മാതുലുംഗഫലകേസരം= വള്ളിനാരങ്ങായുടെ അല്ലി ഇവ ഒന്നിച്ചു ചേൎത്തുസേവിച്ചാൽ രുചിക്കേറവു ശമിക്കും

ശമയതികേസരമരുചിം സലവണമാത്രു മാതുലിംഗസ്യ ധാഡിമചൎവ്വണമഥവാചരകൊരുചികാരിസൂചയാമാസ

മാതുലിംഗം=വള്ളിനാരങ്ങകേസരം=അല്ലി, ലവണം=ഇന്തുപ്പു ഇവയോ ധാഡിമചൎവ്വണം= മാതളനാരങ്ങാ അല്ലിയോ സേവിച്ചാൽ അരുചി ശമിക്കും എന്നു ചരകവചനമുണ്ടു.

ത്രിദോഷജ്വരത്തിനു

ഗ്രന്ഥിദ്രുജാമരപുരകൃമിശത്രുഭാൎങ്ഗി ശൃംഗത്രികടുഘനവകൾ

ഫലപൌഷ്കരാണാം രാസ്നാഭയാബൃഹതികാദ്വയ ദീപ്യഭൂത
കേശീകിരാതകവചാചവികാവൃകീണാം (൪൩)

കഷായോഹന്ത്യാൽസന്നിപാതാൻ സമുഗ്രാൻ ബുദ്ധിഭ്രംശം
സ്വേദശൈത്യ പ്രലാപാൻ ശൂലാദ്ധ്മാനംവിദ്രധിശ്ലേഷ്മവാ
താനപാതവ്യാധീൻസൂതികാനാഞ്ചതദ്വൽ (൪൪)

ഗ്രന്ഥീ=തിപ്പലിവേര, ഇന്ദ്രജം=കുടകപ്പാലയരി, അമര=ദേവതാരം പുര=ഗുൽഗുലു കൃമിശത്രു=വിഴാലരി ഭാൎങ്ഗി=ചെറുതേക്കു ഭൃംഗീ=കയ്യോന്നി ത്രികടാ=ത്രികട്ടുക അനലം=കൊട്ടവേലിക്കിഴങ്ങു കാരംഫല=കഴഞ്ചിവേര പൌഷ്കരം=പുഷ്കരമൂലം രാസ്നാ=അരത്ത അഭയാ-കടുക്ക, ബൃഹതികാദ്വയം=വഴുതിനരണ്ടും ദീപ്യം=അയമോദകം ഭൂതകേശീ=കരുനൊച്ചി കിരാതകം=പുത്തരിച്ചുണ്ടവേര വചാ=വയമ്പു ചവികം= കാട്ടുമുളകിൻവേര വൃകി=പാടത്താളി ഇവകൊണ്ടുള്ളകഷായം കഠിനമായ സന്നിപാതജ്വരങ്ങളേയും ബുദ്ധിഭ്രമം വിയൎപ്പ് തണുപ്പ പേപറക വേദന വയർവീൎപ്പ് വിദ്രധി കഫം വായു ഇവയേയും പ്രസവിച്ച സ്ത്രീകളുടെ വാതരോഗത്തേയും ശമിപ്പിക്കും

അൎക്കാനന്താകിരാതാമരതരുരസനാസിന്ദുവാരോഗ്രഗന്ധാ
തക്കാരീശിഗ്രുപഞ്ചോഷണഘുണദയിതാമാൎക്കവാണാംകഷായഃ
സദ്യസ്തീവ്രാൻത്രിദോഷാന പഹരതിധനുൎമ്മാരുതാന്ദന്തബന്ധം
ശൈത്യംഗാത്രേഷുഗാഢം ശ്വസനകസനകസൂതികാവാതരോ
ഗാൻ (൪൫)

അൎക്ക=എരിക്കിൻവേര, അനന്ത=കൊടിത്തൂവവേര, കിരാതം=പുത്തരിച്ചുണ്ടവേര, അമരതരു=ദേവതാരം, രസന=വെള്ളുള്ളി, സിന്ദുവാരം= കരിനൊച്ചി, ഉഗ്രഗന്ധം=വയമ്പു, തക്കാരീ= മുഞ്ഞവേര, ശിഗ്രു=മുരിങ്ങ; പഞ്ചോഷണം=തിപ്പലി, തിപ്പലിവേര, കൊട്ടുവേലി, ചുക്കു, മുളകു, ഘുണദയിതാ=അതിവിടയം, മാൎക്കവം=കയ്യോന്നി ഇവകൊണ്ടുള്ള കഷായം കഠിനമായ സന്നിവാതത്തേയും ധനുർവാതത്തെയും ദേഹത്തിൽ അധികം തണുപ്പുകൊണ്ടു പല്ലുകടിക്കുന്നതിനേയും ശ്വാസം, കുര, സൂതികകൾക്കുള്ള വാതരോഗം ഇവയേയും ശമിക്കും

തിക്താതിക്തകപൎപ്പടാമൃത ശഠീരാസ്നാകണാപൌഷ്കര
ത്രായന്തീബൃഹതീസുരൌഷധശിവാദുസ്പൎശഭാൎഗ്ഗീകൃത കഷായോ
നാശയതിത്രിദോഷതികരം സന്താപംദിവാജാഗരം നക്തം തൃ
ൺമുഖശോഷദാഹകസനശ്വാസാനശേഷാനപി (൪൬)

തിക്താ=കട്ടുകരോഹണി, തിക്തകം=പുത്തരിച്ചുണ്ട, പൎപ്പടം=പൎപ്പടകപ്പുല്ലു, മൃതാ=ചിററമൃതു, ശഠീ=കച്ചോലം, രാസ്നാ=

അരത്ത, കണാ=തിപ്പലി, പൌഷ്കരം=പുഷ്കരമൂലം. ത്രായന്തീ=ബ്രഹ്മി, ബൃഹതി=ചെറുവഴുതിനവേര്, സുര=ദേവതാരം, ഔഷധം=ചുക്ക, ശിവാ=കടുക്കാത്തോട്. ദുസ്പർശം=കൊടിത്തൂവവേരു, ഭാർഗ്ഗീ=ചെറുതേക്ക, ഇവകൊണ്ടുണ്ടാക്കിയ കഷായം സന്നിപാതങ്ങളും പകലും രാത്രിയും ഉറക്കമില്ലാത്തതും വെള്ളം ദാഹവും മുഖവരൾച്ചയും ഉഷ്ണവും എല്ലാ ശ്വാസകാസങ്ങളും ശമിയ്ക്കും.

സന്നിപാതസ്യകാലസ്യ കശ്ചിത്ഭേദോനവിദ്യതെ
ചികിത്സകോജയേദ്യാസ്തം തസ്മാൽകോസ്തിപ്രതാപവാൻ.

മൂന്ന ദോഷങ്ങളുംകൂടി കോപിച്ചാൽ സന്നിപാതകമാകുന്നു. അതിനെ എളുപ്പത്തിൽ ജയിക്കാൻ കഴിയുന്നതല്ല. യാതൊരുഭിഷക് ജയിക്കുന്നുവോ അവൻ പ്രതാപവാൻതന്നെ ആകുന്നു.

സന്നിപാതോദധൌമഗ്നാനുദ്ധരേദ്യഃ കൃപാകരഃ
തസ്മൈകിംകിംനദേയംസ്യാ ദപദകോവിദനന്ദനീ. (൪൯)

അല്ലയോ കോവിദനന്ദനീ! ത്രിദോഷമാകുന്ന കടലിൽ മഗ്നമായിരിക്കുന്നവരെ ദയാശാലിയായിരിക്കുന്ന യാതൊരു വൈദ്യൻ കരകേറ്റുന്നുവോ? അവനായിക്കൊണ്ട് ഏതൊന്നിനെ ആണു കൊടുക്കപ്പെട്ടുവാൻ യോഗ്യമല്ലാത്തതു?

ത്രിദോഷാജഗരഗ്രസ്തായോജയെച്ഛിന്നവൈദ്യരാൾ
ആത്മാവിതസ്യദാതവ്യം കിംപുനഃ കനകാദികം (൫൦)

സന്നിപാതമാകുന്ന സർപ്പത്താൽ ഗ്രസിക്കപ്പെട്ടിരിക്കുന്നേവരെ യാതൊരുത്തൻ വിട്ടുവിക്കുന്നുവോ അവൻ ചികിത്സകന്മാരിൽവച്ച് അഗ്രഗണ്യനാകുന്നു. അവനു ജീവൻപോലും ദാനം ചെയ്വാൻ യോഗ്യമുള്ളതാകയാൽ അധികം ധനത്തെക്കൊണ്ടെന്തുഫലം.

യശ്ശ്ലോഷ്മശ്രുതിമൂലജസ്സ കഠിനശ്ശാന്തേത്രിദോഷജ്വരേ
രക്തംതത്രജലൌകയാപരിഹരെത്സപ്പിദ്ധപിബേച്ചാത്ര
രാസ്നാനാഗരലിംഗമൂലഹുതഭുഗ്ദാർവ്യഗ്നിമന്ഥസ്സമൈ
ർല്ലേപസ്സ്യാദരവിന്ദവക്ത്രവദനേശോഫവ്യഥാശാന്തയേ.

ത്രിദോഷജ്വരം ശാന്തമായതിൽപിന്നെ ചെവിയുടെചുവട്ടിൽ കട്ടപ്പമായുണ്ടാകുന്ന ശോഫത്തിനു അവിടെ അട്ടയെക്കൊണ്ടു കടിപ്പിച്ചു രക്തം കളകയും നെയ്യ സേവിക്കയും രാസ്നാ=അരത്ത, നാഗരം=ചുക്ക, ലിംഗമൂലം=നാരകവേരു, ഹുതഭുക്=കൊടുവേലി, ദാർവ്വി=മരമഞ്ഞൾത്തൊലി, അഗ്നിമന്ഥം=മുഞ്ഞവേരു ഇവ സമം അരച്ചുതേക്കയും ചെയ്താൽ നീരുമാറും.

ജീർണ്ണജ്വരത്തിന്നു.

ശൂലാൽപാർശ്വശിരസ്ഥിതാൽ കസനതശ്ശ്വാസാച്ച ജീർണ്ണജ്വരാൽ മുക്തസ്സ്യാൽ പുരുഷഃ പയഃ പരിപിബൻ പഞ്ചാംഘ്രിണാ പാചിതം ഏകാംശെസഗുഡംപിപ്പലീവിജയതേജീർണ്ണജ്വരം ജീർണ്ണക ക്ഷുന്മാന്ദ്യാരുചിപാണ്ഡു,ജന്തുകസന ശ്വാസാൻകിമന്ന്യൈരൗഷധൈഃ.

പഞ്ചാംഘ്രി=വലിയപഞ്ചമൂലം (കുമിഴിവേരു, കൂവളവേരു, മുഞ്ഞവേരു, പയ്യാഴാന്തവേരു, പാതിരിവേരു) കൊണ്ടുള്ള കഷായം സേവിച്ചാൽ വാരിപ്പുറം, ശിരസ്സ്, ഈ സ്ഥാനങ്ങളിലുള്ളവേദന, കുര, ശ്വാസം, ജീർണ്ണജ്വരം ഇവകൾ ശമിക്കും ഗുഡം=ശർക്കര ഒരുഭാഗം, പിപ്പലി=തിപ്പലി അതിൽ പാതിപൊടിച്ചു രണ്ടുംകൂട്ടി കുറച്ചു സേവിച്ചാൽ ജീർണ്ണജ്വരം, അജീർണ്ണം,അഗ്നിമാന്ദ്യം, അരുചി പാണ്ഡുരോഗം, കുര, ശ്വാസം ഇവയൊക്കയും ശമിക്കും മററു മരുന്നുകൾ വേണമെന്നില്ല.

ജീർണ്ണജ്വരംകഫകൃതം കണയാസമേതഃ ഛിന്നോത്ഭവോത്ഭവകഷായകഷായ,വഹന്തി രാമോദശാസ്യമിവരാമ ഇവപ്രലംബം രാമോയഥാസഹരമൂർത്തികാർത്തവീര്യം. (൩൨)

ഛിന്നോത്ഭവാ=ചിററമൃതു, കഷായംവച്ചു അതിൽ കണാ=തിപ്പലി പൊടിച്ചുചേൎത്തു സേവിച്ചാൽ ജീർണ്ണജ്വരവും കഫത്തിൽനിന്നുണ്ടായ ജ്വരവും ശമിക്കും. ശ്രീരാമൻ ദശഗ്രീവനെ എന്നപോലെ ഹലായുധൻ പ്രലംബൻ എന്ന അസുരനെ എന്നപോലെയും രേണുകയുടെ പുത്രനായ പരശുരാമൻ കാൎത്തവീര്യനെ എന്നപോലെയും ഹനിക്കും.

ജ്വരത്തിന്നു.

പഞ്ചമൂലീകഷായസ്യ സകൃഷ്ണസ്യനിഷേവണാൽ
ജീർണ്ണജ്വരഃകഫോൽഭൂതൊ വിദ്രവാതിപലായനം

പഞ്ചമൂലി=വലിയപഞ്ചമൂലം കഷായംവച്ചു കൃഷ്ണ=തിപ്പലിചേൎത്തു സേവിക്ക. ജീർണ്ണജ്വരവും കഫസംഭവമായ ജ്വരവും വിട്ടുപോകും

ശടീശുണ്ഠീരേണുസ്സുരതരുരനന്താബൃഹതികാ
ഫലന്യസ്തിക്താതിക്തഃഖലുനവഭിരേഭിർവ്വിരചിതഃ.
പീതോയം2ധുകണവിമിശ്രശ്ശമയതിത്രിദോഷം
നിശ്ശേഷംവിഷമമപിജീർണ്ണജ്വരമപി (൩൪)

ശടി=കച്ചോലം, രേണു=പപ്പടകപ്പുല്ല്, സുരതരു=ദേവതാരം, അനന്താ=കൊടിത്തൂവവേരു, ബൃഹതികാ=ചെറുവഴുതിനവേരു, ഫലനം=മുത്തെങ്ങാ, തിക്താ=പുത്തരിച്ചുണ്ട, തിക്താ=

ട്കരോഹണി ഇവകൊണ്ടുള്ളകഷായം മധു=തേൻ, കണ=തിപ്പലി ഇവചേൎത്തു സേവിച്ചാൽ സന്നിപാതജ്വരവും, അഖിലവിഷമജ്വരവും, ജീൎണ്ണജ്വരവും ശമിക്കും.

വിഷമജ്വരത്തിനു.

വാശാപടോലത്രിഫലാ ദ്രാക്ഷാശമ്യാകനിംബജഃ
സമധുസ്സസിതഃകാഥേ ഹന്യാദേകാഹികംജ്വരം

വാശാ=ആടലോടകം, പടോലം, ത്രിഫലാ=നെല്ലിക്കാ, താന്നിക്കാ, കടുക്കാ, ദ്രാക്ഷാ=മുന്തിരിങ്ങാപ്പഴം, ശമ്യാകം=കൊന്ന, നിംബജം=വേപ്പിൻതൊലി ഇക്കഷായം മധു=തേൻ, സിതാ=പഞ്ചസാര ഇവചേൎത്തു സേവിച്ചാൽ ഏകാഹികജ്വരം ശമിക്കും.

തന്വംഗിഗംഗോത്തരതീരഭൂമൌ മമാരഹാകോപ്യസുത
സ്താപസഃ ജലാഞ്ജലിംതസ്യകൃതേദാതുസൈകാഹികസ്യാദ്യദി
തേനുജന്മാ
(൩൯)

ഹേ! തന്വാംഗി! ആരോ പുത്രനില്ലാത്ത ഒരു താപസൻ ഗംഗയുടെ ഉത്തരതീരത്തിൽവച്ചു പ്രാണപ്രയാണംചെയ്തു. അദ്ദേഹത്തിനായിക്കൊണ്ടു നിൻെറ അനുജന്മാർ ഉദകക്രിയകഴിക്കട്ടെ അതുകൊണ്ടുതന്നെ അവൻെറഏകാഹികജ്വരംശമിക്കും.

ഗ്രന്ഥാന്തരഭേദം

സമുദ്രസ്യോത്തരെതീരെ ദ്വിവിദോനാമവാനരഃ
തസ്യസ്മരണമാത്രേണ ജ്വരൊയാതിദിഗന്തരം (൪൦)

ഈ പദ്യത്തെത്തന്നെ തെററാതെ നൂറെറട്ടാവൎത്തി ജപിച്ചാൽ പനിവിടും. ഇതിലേക്കു പലശാസ്ത്രങ്ങളുമുണ്ടു്. ഗ്രന്ഥവിസ്താരഭയംകൊണ്ടു ചുരുക്കുന്നു.

തൃതീയകജ്വരത്തിനു

സശിശിരസ്സധനസ്സമഹൌഷധഃ സ്സനലദസ്സകണസ്സപ
യോധരഃ സമധുശൎക്കരഏഷകഷായകോ ജയതിബാലമൃഗാക്ഷി
തൃതീയകം
(൪൧)

ശിശിരം=ചന്ദനം; ധനം=കൊത്തമ്പാലയരി, മഹൌഷധം=ചുക്കു, നലദം=കൊടുവേലി; കണ=തിപ്പലി, പയോധരം=മുത്തങ്ങ ഈകഷായം മധു=തേൻ ശൎക്കര=പഞ്ചസാര ഇവചേൎത്തു സേവിച്ചാൽ തൃതീയകജ്വരം ശമിക്കും.

ചാതുൎത്ഥികത്തിനു

ചാതുൎത്ഥികോഗച്ഛതിരാമഠസ്യ ഘൃതേനജീൎണ്ണേനയുതസ്യ
നസ്യാൽ ലീലാവതീനാംനവയൌവനാനാം മുഖാവലോകാദി
വസാധുഭാവഃ
(൪൨)

നാലാമതുറപ്പനിക്കു പഴയപശുവിൻനെയ്യിൽ കായംചേൎത്തു കാച്ചി അതുകൊണ്ടു നസ്യംചെയ്ക ശമിക്കും. യൌവനസ്ത്രീകളുടെ ഉഷ്ണാലിംഗനം ഹേതുവായിട്ടു സംഭവിക്കാവുന്ന ശീതം മാറുന്നതാവാ അനുഭവപ്പെടുന്നതാകുന്നു.

അലംബുഷീതകലശ്ശൂലാ കലാനിധിസമാനനേ
പാതുര്ത്ഥികഹരം നസ്യം മുനിദ്രുമദലാംബുനാ

ഹേ ചന്ദ്രവദനേ! മുനിദ്രുമദലാംബു=അഗസ്തി ഇലനീരുകൊണ്ടു നസ്യംചെയ്താൽ നാലാംമുറപ്പനി ശമിക്കും.

ശീതജ്വരത്തിന്നു

തക്രം ത്ര്യൂഷണചൂൎണ്ണയുക്തമഥവാ മദ്യം ഹസന്തിം സതീം തല്പം വൈരല്ലകകംബളകബാന്ശീതാൎത്തസ്ത്രീലയേൽ ആലിംഗേയുരമുംഹ്രിമാവധി ദ്യേഹം താരുണ്യദൎപ്പാലസാഃ കാശ്മീരാഗരുലിപ്തപീവരകുചാഃ കാമാംകുരശ്ശീദൃശഃ (൩൧)

പശുവിൻമോരിൽ ത്രികടുക പൊടിച്ചു സേവിക്കയോ അല്ലെങ്കിൽ മദ്യംസേവിക്കയോ ചെയ്ക. ശീതമധികമുള്ളവർ ചൂടുള്ളതായ കംബളം ശകലാസ് മുതലായവയെക്കൊണ്ടു പുതെക്കുക. കാശ്മീരം=കുങ്കുമം അഗരു=അകിൽ ഇവ അരച്ചുതേച്ചു തടിച്ചു കുചങ്ങളുള്ള സ്ത്രീകളോടുകൂടി വിറമാറുന്നതുവരെ ആലിംഗനംചെയ്ക ഇവ ഒക്കെയും ശീതജ്വരത്തിന്നു നല്ലതാകുന്നു.

ശക്രാഹ്വാ ഭദ്രവല്ലീ വിഷാമൃതാനാം നിൎഗ്ഗുണ്ഡികാ ഭൃംഗമഹൌഷധാനാം ക്ഷുദ്രായവാനീസഹിതഃ കഷായ ശ്ശീതജ്വരാരണ്യഹിരണ്യരേതാഃ (൩൨)

ശക്രാഹ്വാ=കുടകപ്പാലയരി, ഭദ്രവല്ലീ=കൊടുവേലി, വിഷാ=അതിവിടയം, മൃതാ=ചിറാമൃതു, നിൎഗ്ഗുണ്ഡി=കരിനൊച്ചി ഭൃംഗം=കയ്യോന്നി, മഹൌഷധം=ചുക്കു, ക്ഷുദ്ര=ഓരിലവേരു യവാനി=ദീപ്യകം ഇവകൊണ്ടുള്ളകഷായം ശീതജ്വരമാകുന്ന അരണ്യത്തെ ദഹിപ്പിപ്പതിന്നുള്ള അഗ്നിയാകുന്നു.

വചാദ്യുഷ്ണജിതാമൃതാ മൃതലതാ ലക്ഷ്മീശിവാ ഭേശിവാ വിശാവിശ്വാവതേലനൊവഘനകചേ സിംഹീച സിംഹോദരീ ഏഭിഃ പഞ്ചഭിരൌഷധൈൎമ്മധുകണായുക്തഃ കഷായഃ കൃതഃ പീതശ്ചൈകാഹിക മജ്വരം കിമുത ഭോ താന്നാപി നക്ഷീയതേ (൩൩)

മൃതലതാ=ചിറാമൃതു; ശിവാ=നെല്ലിക്ക, വിശ്വം=ചുക്കു, ഘനം=മുത്തങ്ങ, സിംഹി=ചെറുവഴുതിനവേരു ഇവ അഞ്ചുകൂട്ടവും ചേൎത്തു കഷായംവെച്ചു മധു=തേൻ കണാ=തിപ്പലി. ഇവചേൎത്തുസേവിക്ക വിഷമജ്വരംശമിക്കും.

സനാഗതായാസ്സു പയോധരായാസ്സു സിംഹികായാസ്സുമളേ

ചികായാ ധാത്ര്യാൎക [illegible] മധുനാ [illegible] കണാ [illegible]
ധുനാ [illegible]

(൬൪)

നാഗരം=ചുക്ക, [illegible] സിംഹികാ=ചെറു വഴുതിനവേര, [illegible] ധാത്രി=നെല്ലിക്ക, ഇവ കഷായം [illegible] മധു=തേൻ ചേൎത്തോ കണാ=തിപ്പലി ചേൎത്തോ സേ വിക്കുക വിഷമജ്വരം ശമിക്കും.

നസ്യാനി [illegible] പറഞ്ഞുകാരണനാ സോനകയ്യാൽ തൈലേന യുക്ത [illegible] മഹാസ [illegible] വിഷമജ്വരേച

(൬൫)

രസോനം=വെള്ളുള്ളി കല്ക്കംചേൎത്ത എണ്ണകാച്ചിസേവി ച്ചാൽ മഹാവാതത്തിനും വിഷമജ്വരത്തിനും ഇതിലധികമാ യിട്ട് ഗുണമുള്ള മരുന്നുകൾ വേറെ ഇല്ല.

വേതിവിഷമഹൌഷധീ [illegible] വേതിവിഷ [illegible] പിപ്പലീ [illegible] വിഷമജ്വര [illegible]
ഡനപ്രശമയതി [illegible] സേവ്യ [illegible]

(൬൬)

ഹരീതകീ=കടുക്കപൊടിച്ച മധു=തേൻചേൎത്തു സേവിക്കുക പിപ്പലി=തിപ്പലി കഷായംവെച്ചുസേവിക്കുക [illegible]=ജീരകം പൊടിച്ചു ഗുഡം=ശൎക്കര ചേൎത്തുസേവിക്കുക. [illegible] തിപ്പലി ജീരകം ഇവ എല്ലാംപൊടിച്ചു ഗുളം=ശൎക്കരകൂട്ടിസേ വിക്കുക ഈ പ്രയോഗങ്ങൾ എല്ലാം വിഷമജ്വരത്തെ നശി പ്പിക്കും.

[illegible] പ്രസൂ [illegible] കടുരോഹി [illegible] പ്രകല്പിത കഷായകോ വിഷമജ്വരത്തെ

(൬൭)

[illegible] പടോലം=പടവലം കടുരോഹി ണി=കടുകരോഹിണി മധുകം=അതിമധുരം ഹരീതകീ=കടുക്ക മു സ്തം=മുത്തങ്ങ ഇവകൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ടകഷായം വിഷമജ്വര ത്തെ വേഗത്തിൽ [illegible]

[illegible] കഷായം [illegible]
[illegible]

അല്ലയോപ്രിയേ! [illegible] അന്വഹിതമ കഷി 8 [illegible] വിഷമജ്വരത്തിങ്കൽ കലിംഗ പടവലം, നിംബം=വേപ്പ്, സിംഹീ=ചെറുവഴുതിനവേര; ഇ

ന്ദ്രജം=കുടകപ്പാലയരി, അമൃതാ=ചിററമൃതു ഇവകൊണ്ടുള്ള കഷായം മധു=തേൻചേൎത്തു സേവിക്കുന്നതു ഏററവും നന്നു

യോജിതേ സമധുശ്യാമാം ഹേ! ഹേമകലശസ്തനി
വിഷമജ്വരനാശസ്യ സ്തന്യനവേതികദാചന (൯)

അയ്യയോ! പൊൻകുടംപോലെയിരിക്കുന്ന സ്തനത്തോടുകൂടിയവളെ ശ്യാമാ=ശിവതപൊടിച്ചു മധു=തേൻചേൎത്തലിച്ചുസേവിച്ചാൽ വിഷമജ്വരം ഒരിക്കൽപോലും ഉണ്ടാകുന്നതല്ല.

ക്ഷണമപി ചപലതാംവിഹീഹിമുഗ്ദ്ധേ ശൃണുവചനം മമ താപിസാവധാനാ വസതിശിരസിമേഘനാദമൂലെ വ്യജതിതരാം വിഷമോവിശാലനേത്രേ (൰)

അല്ലയോ മനോഹരി ചാപല്യത്തെ ക്ഷണനേരത്തിൽ ഉപേക്ഷിച്ചു സാവധാനയായിട്ടു എന്റെവാക്യത്തെ കേട്ടുകൊണ്ടാലും മേഘനാദമൂലം=കടലാടിവേരു ശിരസിൽബന്ധിക്കപ്പെട്ടാൽവിഷമജ്വരംശമിക്കും

വിഷമമപഹരത്യസൌകഷായോ മധുമധുരോ മധുരാമൃതാശിവാനാം അഹമിവതവകാമിനീപ്രകോപം ചരണസരോരുഹയോർല്ലുഠൻഹരേന

അമധുരം=വേപ്പു, അമൃതം=ചിററമൃതു, ശിവം=നെല്ലിക്ക ഇവകൊണ്ടുള്ളകഷായം മധു=തേൻ ഒഴിച്ചു സേവിച്ചാൽ വിഷമജ്വരത്തെ അപഹരിക്കും അല്ലയോ സുന്ദരി! എന്റെപാദലാളനംകൊണ്ടു നിന്റെവലുതായകോപംശമിക്കുന്നതുപോലെ യാകുന്നു.

അംബാലകൃതകാമബാലെ ചലദ്കൈകമലോത്തരത്നകലെ അമൃതാബ്ദശിവംമധുമദേപിഷയേൽ വിഷമേഷു വിലാസരതെവൃതനു (൧൨)

ഹേ! രത്നകലെ അമൃതാ=ചിററമൃതു, അബ്ദം=മുത്തങ്ങ ശിവം=കടുക്ക ഈ കഷായം മധു=തേൻകൂട്ടിസേവിച്ചാൽ വിഷമജ്വരത്തിന്നുനന്നു

അയികശാംഗ്രസമാനമതെമതെമതിമതംമതിമന്മഥമന്ദിരെ ജ്വരഹരംരുഗരിഷ്ടശിവാവചാ യവഹവിർജ്ജരസർഷപധൂപനം

അല്ലയോ ബുദ്ധിമതി! രുക്=കൊട്ടം, അരിഷ്ടം=വേപ്പു. ശിവാ=കടുക്ക, വചാ=വയമ്പു, യവം= യവധാന്യം, ഹവിസ്സു=നെയ്യ്, സർഷപം=കടുക ഇവയുടെ പുക ദേഹത്തിൽ കൊണ്ടാൽ ജ്വരംനശിക്കും.

പ്രത്യാവൎത്തി ജ്വരത്തിന്നു

തിക്തോശീരബലാധാന്യ പൎപ്പടാംബോധരൈഃകൃതഃ

കഷായഃപുനസ്സമായാതജ്വരംശീഘ്രംനിവാരയേൽ

തിക്താ=കട്ടുകരോഹിണി, ഉശീരം=രാമച്ചം, ബലാ=കുറുന്തോട്ടി, ധാന്യക=കൊത്തമ്പാലയരി, പർപ്പടം=പർപ്പടകപ്പുല്ല്, അംബോധരം=മുത്തെങ്ങാ ഇവകൊണ്ടുള്ളകഷായം ശമിക്കപ്പെട്ട ജ്വരം വീണ്ടും ഉണ്ടായാൽ അതിനെ ശമിപ്പിക്കും.

ഗോപീപദ്മാമലകസഹിതാമഗധാജാതിതിക്താപയഃ പാലനി
ദ്രാക്ഷാത്രിഫലധാവനീഹിമവിഷാമുസ്തേന്ദ്രജൈസ്സാധിതം സാ
ജ്യംവിഷമജ്വരക്ഷയശിരഃപാർശ്വവ്യഥാരോചക മൂർച്ഛാശോ
ഷഹലീമകപ്രശമനംലീലാവതാമഞ്ജരി (൨.)

ഗോപീ=നറുനണ്ടി, പാൽവള്ളി, ആമലകി=കീഴാനെല്ലി, സഹിതാ=ഓരിലവേര, മഗധാ=തിപ്പലിവേര, തിക്താ=കട്ടുകരോഹിണി, പയം=ഇരുവേലി, പാലനി=ശിവതാ, ദ്രാക്ഷാ=മുന്തിരിങ്ങ, ത്രിഫലം=മുമ്മൂവരാ, ധാവനി=ചെറുവഴുതിന, ഹിമം=ചന്ദനം, വിഷാ=അതിവിടയം, മുസ്ത=മുത്തങ്ങ, ഇന്ദ്രജം=കുടകപ്പാലയരി, ഇവകൊണ്ടുള്ള കഷായം ആജ്യം=നെയ്യ് ചേർത്തുസേവിച്ചാൽ വിഷമജ്വരം, ക്ഷയം, ശിരസ്സിലും വാരിപ്പുറങ്ങളിലുമുള്ള വേദന, അരോചകം, മൂർച്ഛ, കൃശത, ഹലീമകം ഇവ ശമിക്കും.

വല്ലാലതരുസേവനോരോമകന്ദ്രന്ത്രഭക്ത്യാ പരിജനാളനു
പൂജാകൃഷ്ണനാമ്നാംസഹസ്രം മണിദ്യുതിരപിദാനാന്യശിഷ
സ്താപസാനാം സകലമിദമരിഷ്ടംപുഷ്ടമഷ്ടജ്വരാണാം.

അശ്വത്ഥപ്രദക്ഷിണം, ഹോമം, മന്ത്രധ്യാനം, ദേവധ്യാനം, ദേവപൂജ, ഗുരുപൂജ, സഹസ്രനാമംകൊണ്ടുള്ളകൃഷ്ണപൂജ, ദിവ്യരത്നധാരണം, ചതുർവിധദാനകർമ്മം, മഹർഷികളുടെ അനുഗ്രഹം സമ്പാദിക്ക, ഇവയെല്ലാം നാനാവിധമായുള്ള അരിഷ്ടങ്ങളെയും, എട്ടുവിധമുള്ള ജ്വരങ്ങളെയും നശിപ്പിക്കും.

അയമതനകലെകല്പാനിധെ കഃസ്മലോകോകില കോമളസ്വ
രെ ജ്വരവാൻജ്വരവർജ്ജിതോഥവാ ലഘുകന്നാശനം ദിനാ
ന്ത്യകേ. (൭)

അല്ലയോ രത്നാകരേ! ജ്വരം പിടിപെട്ടവനോ, അല്ലെങ്കിൽ ജ്വരനിവൃത്തിതനോ ആയിട്ടുള്ളവൻ ദിനാവസാനത്തിങ്കൽ ലഘുദ്രവ്യങ്ങളെ ഭുജിക്കണം.

ജ്വരാതിസാരത്തിന.

അമൃതാതിവിഷാമ്പുരജശ്യവാ സ്മിനാഭിതമുസ്താതകവിശ്വ
പഥ്യാ അതിസാരഹരാജ്വരനാശകരം ശ്രേണനിർഭിന്നമുസ്താ
മേകവൈ.

അമൃതാ=ചിററമൃത്, അതിവിഷ=അതിവിടയം, സുരരാജവ=കടകപ്പാലയരി, സ്തനയിത്നു=മുത്തങ്ങ, കിരാതകം=പുത്തരിച്ചുണ്ട, വിശ്വം=ചുക്ക, പയം=ഇരുവേലി, ഇവകൊണ്ടുള്ള കഷായം അതിസാരത്തേയും, ജ്വരത്തേയും ഹരിക്കും.

ശീതോശീരകയുഗ്മവത്സകവൃകീ പത്മാഹ്വധാന്യാമൃതാ
ഭൂനിംബാംബുദബാലവില്വകവിഷാ വിശ്വൌഷധൈസ്സാധിതഃ കഷായോമാക്ഷികസാക്ഷികോവജയതെ ഹൃല്ലാസതൃണ്ണാവമീദാഹാരോചകസംഘശാംഗചതുരസ്സർവ്വാതിസാരജ്വരാൻ.

ശീതം=ചന്ദനം, ഉശീരയുഗ്മം=രാമച്ചം, ഇരുവേലി, വത്സകം=കടകപ്പാലയരി, വൃകീ=പാടക്കിഴങ്ങ, പത്മാഹ്വം=പതിമുകം, ധാന്യം=കൊത്തമ്പാലയരി, അമൃതം=അമൃത്, ഭൂനിംബം=പുത്തരിച്ചുണ്ട, അംബുദം=മുത്തങ്ങാ, ബാലവില്വം=ഇളയകൂവളക്കാ, വിഷാ=അതിവിടയം, വിശ്വൌഷധം=ചുക്ക, ഇവകൊണ്ടുള്ള കഷായം വച്ചു തേൻചേർത്തു സേവിച്ചാൽ നെഞ്ചുകലിപ്പു, വെള്ളംദാഹം, ഛർദ്ദി, ചുട്ട, അരോചകം, ഇവകളോടുകൂടിയ എല്ലാ ജ്വരാതിസാരങ്ങളേയും ശമിപ്പിക്കും.

പഞ്ചമൂലീവൃകീവില്വബലേന്ദ്രബീജ ത്വക്സേവ്യതിക്താമൃതവിശ്വവില്വൈർജ്വരാതിസാരാൻസവമീൻസകാസാൻസശ്വാസശൂലാൻശമയേൽ കഷായഃ.

പഞ്ചമൂലീ=ചെറിയപഞ്ചമൂലം, വൃകീ=പാടക്കിഴങ്ങ്, അബ്ദം=മുത്തങ്ങ, ബലാ=കുറുന്തോട്ടിവേര, ഇന്ദ്രബീജം=കടകപ്പാലയരി, ത്വക്=കടകപ്പാലവേരിലെത്തൊലി, സേവ്യം=രാമച്ചം, തിക്താ=പുത്തരിച്ചുണ്ട, അമൃതം=ചിററമൃത്, വിശ്വം=ചുക്ക, വില്വം=കൂവളവേര ഇവകൊണ്ടുള്ളകഷായം ജ്വരാതിസാരം, ഛർദ്ദി, കാസശ്വാസം, വയറുവേദന ഇവയെ ശമിപ്പിക്കും.

കഫാധികേവാപ്യനിലാധികേവാ ചയാധികേവാഗുരുപഞ്ചമൂലം പിത്താധികേസ്യാല്ലഘുപഞ്ചമൂലം പുനഃപുനഃപൃച്ഛസികിംമൃഗാക്ഷി

(വ്യ.)

അല്ലയോ! മൃഗാക്ഷി! വീണ്ടും വീണ്ടും ചോദിക്കുന്നതെന്തിന്? കഫത്തിന്റെ ആധിക്യത്താലൊ കഫവാതങ്ങളുടെ ആധിക്യത്താലൊ ചേർക്കേണ്ടതു വലിയ പഞ്ചമൂലമാകുന്നു. പിത്താധിക്യത്തിൽ ചേർക്കേണ്ടതു ചെറിയ പഞ്ചമൂലമാകുന്നു.

സദേവദാരുസ്സവിഷസ്സപാഠസ്സമുസ്ത [illegible] സതീക്ഷ്ണഃ സവത്സകഃ [illegible] ശോഫാതിസാരം [illegible] ജയേന്മാ

(വ്യ.)

ദേവദാരു=ദേവതാരം, വിഷ=അതിവിടയം, പാഠ=പാ

ചാങ്ങേൾ കണ്ടകാരീകണ്ടകാരീവിജയതേ ശകതാമസ്തുലാനപിതാ തി
സാരം കുടജ ത്വഗ്വിലവകവിശ്വോ മിതെല്പ്യകഷായകൃതഃ

ഇല്ലുമേൽ സാലേ കടജം=കടകപ്പാലയരി, അമ്പും=മു
ത്തങ്ങ, വിലപാം=കൂവളവേര, വിശ്വാം=അതിവിടയം, ഉഷ്ണം
ഇരുവേലി, ഇവകൊണ്ടുള്ള കഷായം രക്തം, ആമദോഷം വേ
ദന ഇവയോടുകൂടിയ അതിസാരത്തെ ശമിപ്പിയ്ക്കും.

ഗംഗാധരചൂർണ്ണം

ധാതക്യാമലകീപയോധര വൃകീകടപംഗയഷ്ടീമധുശ്രീജം
ബാമ്പൂഫലാസഹിനാഗരവിഷംഹ്രീബേരലോധ്രേന്ദ്ര ജൈസ്തുല്യാം
ശംവിഖ്യാതം സതണ്ഡുലജലംഗംഗാധരാഖ്യംമഹാ ചൂർണ്ണംത്വൻ
മപകരോതി സകലംമീന്ദ്രാതിസാരംഹരം (വൃൻ)

ധാതകീ=താതിരിപ്പൂവ്, ആമലകീ=നെല്ലിക്കാ, പയോ
ധരം=മുത്തങ്ങാ, വൃകീ=പാടക്കിഴങ്ങ്, കടപംഗം=പെരുമരപ്പ
ട്ട, യഷ്ടിമധു=ഇരട്ടിമധുരം, ശ്രീ=കൂവളക്കാ, ജംബു=ഞാവൽ,
അമ്രഫലാസഥീ=മാങ്ങായണ്ടി, നാഗരം=ചുക്ക, വിഷം=അതിവി
ടയം, ഹ്രീബേരം=ഇരുവേലി, ലോധ്രം=പാച്ചോറ്റി, ഇന്ദ്ര
ജം=കടകപ്പാലയരി ഇവ സമം എടുത്തു പൊടിച്ചു അരികഴുകി
യ കാടിയിൽ സേവിച്ചാൽ ആമാതിസാരം എല്ലാം ശമിക്കും.

അരിക്കാടകന്ദകസ്തൂരി പ്രമലാശ്രൂപമദാപഹാരിണാ ര
ധിരാതിസ്രുതൌകഷായക സമധുവാഡിമവത്സകതപഷീ

ഹേ! കസ്തൂരി! രക്താതിസാരത്തിങ്കൽ ഡാഡിമം=
മാതളത്തോട്, വത്സകത്വചം=കടകപ്പാല വേരിന്മേൽതൊലി
ഇവ കഷായംവെച്ചു മധു=ചെറുതേൻ ഒഴിച്ചു സേവിച്ചാൽ നല്ല
താകുന്നു.

ചന്ദനംവിമർദ്ദിതണ്ഡുലാംബുനാ സംയുതം മധുയുതംസി
താന്വിതം ഇതിപിബേന്നരസ്രുതപിത്തബന്ധനം ബന്ധനംപ്രവ
രാമയാപഹം.
(ൻഛ)

ചന്ദനംഅരച്ചു അരികഴുകിയ കാടിവെള്ളത്തിൽ മ
ധു=തേൻ സിതാ=പഞ്ചസാര ഇവചേർത്തു സേവിക്കുക. വെ
ള്ളംദാഹം ചോര ചൊരിയുന്നതും വർദ്ധിച്ചിരിക്കുന്നചൂടും ര
ക്തസ്രാവവും ശമിക്കും.

കണ്ടത്തുലാമത്തുമല്പംവിവേദനാസ്രാതിസാരജിൽ
സേവേതസഗുഡംവിലപംവിലപതുല്യപയോധരെ (ൻവ)

വിലപം=കൂവളക്കായുടെ അകത്തുള്ള മജ്ജ ഗുഡം=ശർക്കര
കൂട്ടിത്തിന്നാൽ വയറുവേദന ആമദോഷം ഇവയെ നശിപ്പിക്കും

ന്നതും മലബന്ധത്തോടുകൂടിയ അതിസാരത്തെ ജയിക്കുന്നതുമാകുന്നു.

ദുശ്ശ്വാസകാസജ്വരശോഫമൂർച്ഛാ ഹിക്കാന്നവിദ്വേഷണവാന്തിയുക്തൈഃ യുക്തോതിസാരീസ്മരതുപ്രസഹ്യ ഗോവിന്ദ ഗോപാലഗദാധരേതി. (൩൩.)

വെള്ളദാഹം ശ്വാസം കര പനി വീക്കം മടമൂർച്ഛ ഇക്കിൾ ചോറുവെറുപ്പ ഛർദ്ദി വേദന ഇവ എല്ലാമുള്ള അതിസാരരോഗി ഗോവിന്ദ ഗോപാല എന്നിങ്ങനെ വിഷ്ണു സ്മരണം ചെയ്യണം.

ജാതീഫലാദിചൂർണ്ണം

ജാതീഫലംനാഗരസപ്പ്ഫേനോ ഖർജ്ജൂരഫലംഭിന്നമിദംസ്യ നിത്യം യോജ്യംദ്വിനിഷ്കംചോന്മരീഷജാതാ ദരണ്യജാതസ്സസമഞ്ചസവൈഃ (൩൪)

നിഷ്കാദ്ധമാത്രംഭിഷജാപ്രയോജ്യം ദ്വിവാരമേതച്ഛൃതഗണ്ഡലോദകൈഃ ജീർണ്ണാതിസാരേരുധിരാമയുക്തേ ഹിതസംഗ്രഹലേബഹുവേദനയുക്തെ (൩൫)

ജാതീഫലം=ജാതിക്കാ നാഗരം=ചുക്ക സപ്പ്ഫേനം=കറുപ്പ ഖർജ്ജൂരഫലം=ഈന്തപ്പഴം(കാരക്കാ)ഇവ ദ്വിനിഷ്കം=രണ്ടുകഴഞ്ചുവീതം പൊടിച്ചു പുരീഷകം=ചാണകം കാട്ടിൽനിന്നെടുത്തു ചുട്ടഭസ്മം മുൻപറഞ്ഞ മരുന്നുകൾക്കു സമം ചേൎത്തു അരിക്കാടിയിൽസേവിക്കുക. പഴകിയ അതിസാരത്തിന്നും ആമദോഷത്തോടുകൂടിയ രക്താതിസാരത്തിന്നും വേദനയ്ക്കും നന്നു.

ഗ്രഹണിക്കു

യവാനീനാഗരോശീരം ധനികാതിവിഷാഘനൈഃ
ബാലവില്വദ്വിപർണ്ണീഭിർദ്ദീപനംപാചനംപരം

യവാനി=ജീരകം നാഗരം=ചുക്ക ഉശീരം=രാമച്ചം ധനികം=കൊത്തമ്പാലയരി അതിവിഷാ=അതിവിടയം ഘനം=മുത്തങ്ങാ ബാലവില്വം=ഇളയകൂവളക്കാ ദ്വിപർണ്ണി=ഓരില മൂവില ഇവകൊണ്ടുള്ള കഷായം ദീപനപാചനങ്ങൾക്കു ഏററവും നല്ലതാകുന്നു.

പുനർന്നവാവല്ലിജബാണപുംഖാ വിശ്വാഗ്നിപഥ്യാചിരിവില്വവില്വൈഃ കൃതഃകഷായഃശമയേദശേഷാൻ ദുസ്സാദ്ധ്യരൂപ ഗ്രഹണിവികാരാൻ (൩൬)

പുനർന്നവാ=തമിഴാമവേര വല്ലിജം=മുളക ബാണപുംഖം=കൊഴിഞ്ഞിൽ വിശ്വം=ചുക്ക അഗ്നി=കൊടുവേലിക്കിഴങ്ങ പഥ്യാ=കടുക്ക ചിരിവില്വം=ആവിൽപ്പട്ട വില്വം=കൂവളത്തിൻവേര

ചിത്രകം=കൊടുവേലി ചവ്യം=കാട്ടുമുളകിൻവേര. ശ്രീ=കൂവളക്കായുടെമജ്ജ വിശ്വഭേഷജം=ചുക്ക ഇവ പൊടിച്ചുമോരിൽ സേവിക്കുക ദുഃഖകാരിണിയായ ഗ്രഹണിശമിക്കും

രുചകാഗ്നിമരിചാനാം ചൂൎണ്ണംതക്രേണസേവിതം
ഗ്രഹണ്യുദരഗുല്മാൎശഃക്ഷുന്മാന്ദ്യപ്ലീഹനാശനം

രുചകം=ഇന്തുപ്പു, അഗ്നി=കൊടുവേലിക്കിഴങ്ങ, മരിചം=കുരുമുളക ഇവ സമം പൊടിച്ചു മോരിൽസേവിക്കുക ഗ്രഹണി ഉദരം, ഗുല്മം, അൎശസ്സ, അഗ്നിമാന്ദ്യം പ്ലീഹ ഇവ ശമിക്കും.

ആജംപയോജലധരേന്ദ്രയവബാലവില്വഹ്രീബേരമോചരസ
കല്കയുതംവിപാചിതം ആമാനബന്ധസഹിതംരുധിരാന്വിതഞ്ച
സദ്യോനിഹന്തിഗ്രഹണീഗ്രഹണീവികാരം ൧൦൧

ജലധരം=മുത്തങ്ങ, ഇന്ദ്രയവം=കുടകപ്പാലയരി, ബാലവില്വം ഇളയകൂവളക്കായ, ഹ്രീബേരം=ഇരുവേലി, മോചരസം=ഇലവിൻപശ ഇവസമം ചതച്ചു കിഴികെട്ടി വെള്ളാട്ടിന്റെ പാലിൽ നാലുഗുണം വെള്ളമൊഴിച്ചു വററിച്ചു പാലാക്കി പിഴിഞ്ഞെടുത്തു പഞ്ചസാരചേൎത്തു സേവിച്ചാൽ ആമബന്ധത്തോടും രക്തബന്ധത്തോടും കൂടിയ ഗ്രഹണിയും തത്സംബന്ധമായ വേദനകളും ഉടനെ നശിക്കും.

കാസശ്വാസത്തിന്ന

അതഃപരംകോമളവാണികാസ ശ്വാസപ്രതീകാരമുദീരയാമഃ നിദിഗ്ധികാസംഗ്രഹപഞ്ചമൂലി കൃതഃകഷായശ്ച പലാസഹായഃ ൧൦൨

അല്ലയോ! കോമളവാണി!! അനന്തരംകാസശ്വാസങ്ങളുടെ പ്രതിവിധിയെപറയുന്നു. ബൃഹൽപഞ്ചമൂലം=വലിയപഞ്ചമൂലകഷായം അതിൽതിപ്പലിചേൎത്തുസേവിച്ചാൽ കാസശ്വാസംശമിക്കും.

ഘനാവിഷാശിവാഗുഡസംഗുളികാ ത്രിദിനംവദനേന ബിജമദ്യപ്യുതാ ഹരതിശ്വാസനംകസനംബലമേബലമേനവഹാമിമം ഹൃദയോപഹതാ ൧൦൩

ഘനം=മുത്തങ്ങ, വിഷം=ചുക്ക, ശിവ=കടുക്ക ഇവസമം പൊടിച്ചു ഗുഡം=ശൎക്കരചേൎത്തുഗുളികയാക്കിവിഴുങ്ങുക കാസശ്വാസം ശമിക്കും.

ആജസ്യമൂത്രസ്യശതംപലാനാം ശതംപലാനാംഞ്ചകല ദ്രവസ്യ പകംസമധാന്യചൂൎണ്ണംനിഹന്തികാസം ശ്വാസംഞ്ചതച്ച സബലംവലാസം (൧൦൪

ആട്ടിൻമൂത്രം നൂറുപലംകൊണ്ടുവന്നു അതിൽ നൂറുപല

താന്നിക്കാത്തോടും എടുത്തുചേൎത്തു വേവിച്ചു മൂത്രം നിശ്ശേഷം വററുമ്പോൾ ഉണക്കി ഇടിച്ചുപൊടിച്ചു ചെറുതേൻ ചേൎത്തു സേവിക്ക. കുര, ഏങ്ങൽ, കഫകോപം ഇവയൊക്കെയും ശമിപ്പിയ്ക്കും.

ആൎദ്രാമൎദ്ധതുലാംഗുഡാദപിതദൎദ്ധാംശകുസ്തുംബരീ
ദീപ്യായോജരണത്രിജാതജലദാദേതൽപചേല്യക്തിതഃ
ലേഹോരത്നകലേതദൈവകഥിതപ്രാണപ്രിയായാമയാ
കാസാൎശോജ്വരപീനസശ്വയഥുരുക്ഗുന്മക്ഷയഘ്നപ്രസനഃ

ആൎദ്രാ=ഇഞ്ചി. അൎദ്ധതുലാം=അരത്തുലാം. ഗുഡം=ശൎക്കരയും അപ്രകാരം. കുസ്തുംബരി=കൊത്തമ്പാലയരി. ദീപ്യം=അയമോദകം. അയം=ഇരുമ്പുഭസ്മം. അജരണം=അയമോദകം. ത്രിജാതം= ഏലം. ഇലവൎങ്ഗം. പച്ചില. ജലദം=മുത്തങ്ങ ഇവ അരപ്പലംവീതം പൊടിച്ചുചേൎത്തു ലേഹ്യമാക്കി സേവിക്ക. കുര. അൎശസ്സ. ജ്വരം. പീനസം. നീക്കെട്ടു. വേദന. ഗുന്മം ക്ഷയം ഇവയെ നശിപ്പിയ്ക്കും.

ചിന്താമണിചൂൎണ്ണം.

രാസ്നാബലാപത്മകദേവദാരു ഫലത്രികത്ര്യൂഷണവെല്ല ചൂൎണ്ണം ചിന്താമണിഃ ക്ഷൌദ്രയുതോപപന്ന ശ്വാസാംശ്ചകാസാംശ്ചനിരാകരോതി

രാസ്നാ=അരത്ത. ബലാ=കുറുന്തോട്ടിവേര. പത്മകം=പതിമുകം. ദേവദാരു=ദേവദാരം. ഫലത്രികം=ത്രിഫല. ത്ര്യൂഷണം=ത്രികടുക. വെല്ലം=വിഴാലരി. ഇവ സമം പൊടിച്ചു തേൻചേൎത്തുസേവിക്കുക കുരയും ഏങ്ങലും ശമിയ്ക്കും ഇതിനു ചിന്താമണി എന്നുപേർ.

വാശാഹരിദ്രാധനികാഗുളൂചീ ഭാൎഗ്ഗീകണാനാഗരരിംഗണീനാം കാഥേനമാരീചരജോന്വിതേന ശ്വാസക്ഷയംയാതി നകസ്യപുംസഃ (ഫഫർ)

വാശാ=ആടലോടകത്തിൻവേര. ഹരിദ്രാ=മരമഞ്ഞൾതൊലി. ധനികം=കൊത്തമ്പാലയരി. ഗുളൂചീ=ചിററമൃതു. ഭാൎഗ്ഗി=ചെറുതേക്ക. കണാ=തിപ്പലി. നാഗരം=ചുക്ക. രിംഗണീ=ചെറുവഴുതിനവേര. ഇവകഷായംവച്ചു മാരീചരജസ്സ=മുളകുപൊടിചേൎത്തു സേവിക്കുക. ഏങ്ങൽ. ക്ഷയം ഇവയൊക്കെയുംശമിയ്ക്കും.

തുല്യാലവംഗമരിചാക്ഷഫലത്വചസ്സ്യു സ്സൎവൈസ്സമോനിഗദിതഃഖദിരസ്യസാരഃ ബബ്ബൂലവല്കലകഷായസുഭാവിതോയം കാസാന്നിഹന്തിവടികാഘുടികാസ്ഥകാന്ത

ഗുഡം-ശർക്കര, സർപ്പി-നെയ്യ്, ഇവ ചേർത്തു സേവിക്കുക ഛൎദ്ദി ശമിക്കും എന്നതുപോലെ എന്നാൽ വിഷ്ണുഭക്തന്മാരുടെ ഭയം എങ്ങിനെ മാറുന്നുവോ അതുപോലെ ആകുന്നു

ഏകൈവാർദ്രകരസസമധു ശ്വാസകാസജ്വരിൽ
ദത്താല്ലഭപാണ്ഡെയചാപചാരുകളേബരെ ൧൮൩

ആർദ്രകരസം-ഇഞ്ചിനീരു അതിൽമധു-തേൻ ചേർത്തു സേവിക്കുക ശ്വാസകാസത്തെ ശമിപ്പിക്കും.

ശൃംഗിവേരരസോയെനമധുനാസഹസേവിതഃ
ശ്വാസകാസഭയംതസ്യനകദാചിൽകൃശോദരി ൧൮൪

ശൃംഗിവേരു-ചുക്കു കഷായംവച്ചു അതിൽ മധു-തേൻ ചേർത്തു സേവിക്ക ശ്വാസകാസങ്ങളുടെ ഭയം ഒരിക്കലുംഉണ്ടാകയില്ല.

പുലോമജാവല്ലഭസൂനുപത്നീ താതാത്മജ ശേഖരവാഹ
നന്യസൌഹൃദ്ദീകൃതരാമരാമെകഷായകഃകാസസമീരസർപ്പഃ

ഹേ! സൌന്ദര്യവതി! പുലോമജാ എന്ന പദത്തിന്റെ അർത്ഥം ഇന്ദ്രാണിയെന്നാകുന്നു ആ ഇന്ദ്രാണിയുടെ വല്ലഭൻ (ഭർത്താവു) ദേവേന്ദ്രൻ ആകുന്നു. ആ ദേവേന്ദ്രന്റെ സൂനു(പുത്രൻ) ഉപേന്ദ്രൻ ആകുന്നു. ആ ഉപേന്ദ്രന്റെ പത്നി (ഭാര്യ) ലക്ഷ്മിയാകുന്നു. ആ ലക്ഷ്മിയുടെതാതൻ (അഛൻ) സമുദ്രം ആകുന്നു. ആ സമുദ്രത്തിന്റെ ആത്മജ (പുത്രൻ) ചന്ദ്രനാകുന്നു. ആ ചന്ദ്രനെ തലയിൽ ധരിച്ചവൻ ചന്ദ്രശേഖരൻ (ശിവൻ) ആകുന്നു. (ആ ശിവന്റെ വാഹനം വൃഷഭം കാളയെന്നും ആടലോടകമെന്നും അർത്ഥമുണ്ടു) ആകുന്ന കഷായംവെച്ചു സേവിച്ചാൽ ഛൎദ്ദി ശമിക്കും. സർപ്പങ്ങൾ വായുവിനെ ഏതുപ്രകാരം ഭക്ഷിക്കുന്നുവോ അതുപോലെയാകുന്നു

അയി താലാംഭോസ്തനി താകലെ വൃഷവാരിപിബെന്മധുമൽകസനെ നവദാമികദാപിബിഡൗജാപിതെരിദമൌഷധമൌഷധിനാഥമുഖി
(൧൮൫)

അല്ലയോ! രതാകമലെ! വൃഷം-ആടലോടകത്തിൻവേരു കഷായംവെച്ചു അതിൽ തേൻ ഒഴിച്ചു സേവിച്ചാൽ ഛൎദ്ദിശമിക്കും. ഈ ഔഷധം ദേവകളുടെ അധിപനായ ഇന്ദ്രനുകൂടി ഞാൻ പറഞ്ഞുകൊടുക്കുകയില്ല.

ഫലത്രയച്ഛിന്നരുഹാ ഹുതാശരാസ്നക്രമാദ്ധപംസികട്ടത്രയാണാം ചൂർണ്ണസമാംശംസിതയാസമേതം കാസം ജയെന്നാത്ര വിചാരണീയം
(൧൮൬)

ഫലത്രയം-ത്രിഫല, ഛിന്നരുഹം-ചിററമൃതു, ഹുതാശം-

കൊട്ടുവേലി. രാസ്നാ-അരത്ത. കൃമിഘ്നാംസി-വിഴാലരി. കടുത്രയം-ത്രികട്ടുക. ഇവ സമം പൊടിച്ചു സിത-പഞ്ചസാരക്കൂട്ടിസേവിച്ചാൽ കാസം ശമിയ്ക്കുമെന്നുള്ളതിനു യാതൊരു സംശയവും വേണ്ട.

ആമവാതത്തിന്നു

ദശമൂലകഷായമിശ്രിതംവാ ഖലനേവിശപകഷായമിശ്രിതംവാ പ്രവിബൽകടികക്ഷിവസ്തിശൂലേ ധ്രുവമേരണ്ഡജമേകമേവതൈലം ൧൩൦

ദശമൂലംകൊണ്ടുള്ള കഷായത്തിലോ അല്ലെങ്കിൽ വിശാലംചുക്കുകൊണ്ടുള്ള കഷായത്തിലോ ഏരണ്ഡതൈലം—ആവണക്കെണ്ണചേൎത്തു സേവിക്കുക കടിപ്രദേശം വയറു വസ്തി ഇസ്ഥാനങ്ങളിലുള്ള വേദന ശമിയ്ക്കും.

രാസ്നാമൃതാനാഗരദേവദാരുപഞ്ചാംഗ്ലിയുഗ് മേന്ദ്രയവൈകഷായഃ രുബൂകതൈലേനസമന്വിതോയം ഭേത്താഭവേദാമസമീരണസ്യ ൧൩൧

രാസ്നാ-അരത്ത. അമൃതാ-ചിററമൃതു. നാഗരം-ചുക്കു. ദേവദാരു-ദേവതാരം. പഞ്ചാംഗ്ലിയുഗ്മം-ദശമൂലം. ഇന്ദ്രയവം-കുടകപ്പാലയരി ഇവ കഷായംവച്ചു രുബൂകതൈലം-ആവണക്കെണ്ണചേൎത്തു സേവിക്കുക ആമവാതം ശമിയ്ക്കും.

വിലാസിനീവിലാസേന വിലാസിഹൃദയംയഥാ
തഥാഗുളൂചീവിശാലേന ഹരേദാമസമീരണം ൧൩൨

ഗുളൂചീ-ചിററമൃതു. വിശാലം-ചുക്കു ഇവ കഷായംവച്ചുസേവിച്ചാൽ ആമവാതം ശമിയ്ക്കും. അതെങ്ങനെ എന്നാൽ സുന്ദരിമാരുടെ വിലാസം ഹേതുവായിട്ടു സുന്ദരപുരുഷന്മാരുടെമനസ്സിനെ യാതൊരുപ്രകാരംഹരിക്കുന്നുവോ അതുപോലെയാകുന്നു.

നേത്രരോഗത്തിന്നു

സമ്യക്സപിന്നാപ്ലുഗണാസമെ കാനനോതഥാഃകലിതയാ
ശൈലെബലദാപരിഹൃതരൂഷാപ്രൌഢസീമന്തിനീഭിഃ
സൂക്ഷ്മംപിഷ്ടാഃപട്ടരസനിശാചൂൎണ്ണപൂൎണ്ണാഃക്ഷപായാം
ചക്ഷുൎല്ലിപ്താരുധിരവികൃതിംസംഹരന്തിത്ര്യഹേണ ൧൩൩

കലതഥം-കാട്ടുമുതിര കിഴികെട്ടി ആട്ടിൻമൂത്രത്തിൽ ഇട്ടുവേവിച്ചു കന്യകയെക്കൊണ്ടു അരിപ്പിച്ചു പട്ട-ഇന്തുപ്പു, നിശാ-മഞ്ഞൾ ഇവ പൊടിച്ചിട്ടു കണ്ണിന്റെ പോളയുടെ പുറത്തുപൂശുക. രക്തകോപം മൂന്നു ദിവസംകൊണ്ടു ശമിയ്ക്കും.

ലോലിംബരാജകവിതാവനിതാവതംസ ശീഘ്രോരമുഷ്യക ഫിതോസ്തികിമുപയോഗഃ ഏതന്യപല്ലവരസാൽ സമയോഃകിമന്യാൽശ്യോകിമാത്രഹരണേമഹിലാത്രഗണ്യേ

ഗോപീ-നറുനീണ്ടിക്കിഴങ്ങ് വൃകീ-പാടക്കിഴങ്ങ് ഭൂരു-ദേവതാരം കിരാതം-പുത്തരിച്ചുണ്ടവേര് മൂൎവാ-പെരുംകുരുമ്പവേരു തിക്താ-കടുകരോഹിണി അമൃതാ-ചിററമൃതു വിശ്വം-ചുക്കു ഘനാ-മുത്തങ്ങാ ഇന്ദ്രജം-കുടകപ്പാലയരി ഇവ ഇട്ടുകറുക്കിയ കഷായം സേവിച്ചാൽ സ്ത്രീകളുടെ മുലപ്പാലിനെ ശുദ്ധീയാക്കും.

രക്തസ്രാവത്തിന്ന

കടംകേരിരസാഞ്ജനാബ്ദവാശാ ഭൂനിംബബല്ലീതിലജകഷായഃ
ക്ഷൌദ്രേണ പീതശ്ചലബാലനാനാം നാനാവിധാൻ പ്രദരാ
ണിഹന്യാൽ
പൂൎ്വ

കടംകേരി=മരമഞ്ഞൾതൊലി രസാഞ്ജനം=രസാഞ്ജനക്കല്ലു. അബ്ദം=മുത്തങ്ങാ. വാശാ=ആടലോടകത്തിൻവേര. ഭൂനിംബം=പുത്തരിച്ചുണ്ടവേര. ബല്ലീ=പെരിങ്കുരുവു. തിലജം=എള്ളു ഇവ കഷായംവച്ചു ക്ഷൌദ്രം=തേൻചേൎത്തു സേവിക്കുക. നാനാപ്രകാരമായ രക്തസ്രാവം ശമിക്കും.

കുവലയദളനേത്രേതണ്ഡുലീയസ്യമൂലം രസാഞ്ജമപിസമാം
ശംഭേഷജംപാനമേതൽ ഹിമകരമുഖിയുക്തംതണ്ഡുലാംഭോമ
ധുഭ്യാം പ്രദരമസൃഗ്രംസുന്ദരീണാംനിഹന്തി

അല്ലയോ ഇന്ദീവരാക്ഷീ! തണ്ഡുലീയസ്യമൂലം=ചെറുചീരവേര രസാഞ്ജം=രസാഞ്ജനക്കല്ലു. ഇവസമം തണ്ഡുലാംഭസ്സ്=അരികഴുകിയ വെള്ളംചേൎത്തു അരച്ചു തേൻചേൎത്തു സേവിക്ക. സ്ത്രീകളുടെ വൎദ്ധിച്ചതായ രക്തസ്രാവത്തെ നശിപ്പിക്കും.

അവിസ്തരാതമഹസോദരലോധ്രമേവ രസേനതണ്ഡുലകാം
ബുമിളിതാം സമധുതണ്ഡുലവാരിനിവാരയേൻ മൃഗദൃശാംപ്രദ
രംപ്രവൃദ്ധം
ഫലൻ

ഈ ശ്ലോകത്തിന്റെർത്ഥമെല്ലാം മുൻപറഞ്ഞതുപോലെ ആകുന്നു.

മൂലംഗവാക്ഷ്യാസ്തുമസീസമം പുഷ്പാൽസ്രവസ്ത്രവയംക
രോതി അദർശകാണ്ണാംവൃഷ്ടിപാതിനീനാം യോഗോയമേവഋത
ഗൎഭപാതേ.
ഫലം

ഗവാക്ഷ്യാ=കറുത്ത ശംഖുപുഷ്പത്തിന്റെവേര യോനിക്കകത്തുവച്ചാൽ തീണ്ടാരിനില്ക്കും.

വിഷമപ്രസവത്തിന്ന

മധുപാജ്യയഷ്ടീമധുവുംഗമൂലം നിപീയസൂതോരുമൃഗീദൃ
ശേന സുതണ്ഡുലാംഭസ്സിതയാന്വിതംച പാനാദചിരസ്രുതിഗ
ൎഭിണീനാം
ഫലം

മധു=തേൻ ആജ്യം=നെയ് യഷ്ടീമധു=ഇരട്ടിമധുരം ലുംഗ

മൂലം-വള്ളിനാരകവേര് ഇവ സമം അരച്ച് ഈററവേദനയുള്ളവൾ സേവിപ്പാൽ വേദനകൂടാതെ വേഗത്തിൽ പ്രസവിക്കും. തണ്ഡുലാംഭസ്സ്-അരികാടി എടുത്തു അതിൽ സിത-പഞ്ചസാര ധാന്യ-കൊത്തമ്പാലയരി ഇവ പൊടിച്ചിട്ടു സേവിച്ചാൽ ഗർഭിണികളുടെ ഛർദ്ദിമാറും.

സൂതികാരോഗം മാറും

അബ്ദാബ്ദാംബുദപയോരളുമൃതവിഷബലാരേണുസ്പൃക്ശീതം
ഗർഭിണ്യാസ്സൂതികായാഃ പിബതി ഗദമാമാതിസാരജ്വരഘ്നം
മുസ്താശൃംഗീവിഷാണാം പ്രശമയതി രജസ്സ്വാവി ന ക്ഷൗദ്രയുക്തം
ബാലാനാംവാന്തികാസജ്വരമതിവിഷജം ക്ഷൗദ്രയുക്തം രജോവാ

അബ്ദാ-കൊത്തമ്പാലയരി, അബ്ദ-മുത്തങ്ങാ, അംബുദയം-ഇരുവേലി രാമച്ചം അരളു-പെരുമരം അമൃതു-ചിററമൃതു വിഷാ-അതിവിടയം ബാലാ-കുറുന്തോട്ടിവേര് രേണു-പപ്പടകപ്പല്ല ഉസ്പൃക്-കൊടിത്തൂവവേര് ശീതം-ചന്ദനം, ഇവയിട്ടുകുറുക്കിയ കഷായം സേവിച്ചാൽ ഗർഭിണികളുടേയും സൂതികളുടെയും രക്തപ്പോക്കും ആമാതിസാരവും ജ്വരവും ശമിക്കും. മുസ്താ-മുത്തങ്ങാ ശൃംഗി-കർക്കടകശൃംഗി വിഷ-അതിവിടയം ഇവ സമം പൊടിച്ചു ക്ഷൗദ്രം=തേൻചേർത്തു സേവിക്കുക. കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ ഛർദ്ദി, ചുമ, പനി, ഇവ ശമിക്കും. അതിവിഷാ=അതിവിടയം പൊടിച്ചു ക്ഷൗദ്രം=തേൻചേർത്തുസേവിച്ചാലും കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ എല്ലാത്ത രോഗങ്ങളെ ശമിപ്പിക്കും.

കുഞ്ഞുങ്ങളുടെ അതിസാരത്തിനു

കുമാരാതിസാരേ കഷായസ്സമംഗാ ധാതകീശാരിബാലോധ്ര
ജക്ഷൗദ്രയുക്തഃ ധാതകീബില്വലോധ്രേഭകൃഷ്ണാംബുജാവാ കഷായാ
വലേഹൌ തഥാ ക്ഷൗദ്രയുക്തൌ

ഫലം.

ബാലന്മാരുടെ അതിസാരത്തിങ്കൽ സമംഗ=പടർച്ചുണ്ടവേര്, ധാതാ=താതിരിപ്പൂവു, ശാരിബാ=നറുനീണ്ടികിഴങ്ങു, ലോധ്രജം-പാച്ചോററിത്തൊലി, ഇവ കഷായംവച്ചു ക്ഷൗദ്ര=തേൻചേർത്തു സേവിക്കുക. ധാതാ=താതിരിപ്പൂവു, വില്വം-കൂവളവേര്, ലോധ്ര=പാച്ചോററി, ഇഭകൃഷ്ണാ=അത്തിത്തിപ്പലി, അംബു=ഇരുവേലി ഇവകൾചേർത്തു കഷായംവെച്ചോ,പൊടിയാക്കിയൊ തേൻചേർത്തു സേവിക്കുക. പൂർവോക്തമായ അതിസാരത്തെ ശമിപ്പിക്കും.

കൃഷ്ണാഘനാമുസ്താശൃംഗീകാണാം ചൂർണ്ണം മധുയുക്തം സമാ
ക്ഷികം ന ജ്വരാതിസാരപ്രശമം പ്രയാതി സകാസശ്വാ
[illegible]

കൃഷ്ണ=തിപ്പലി, അരുണം=മഞ്ചട്ടി, മുസ്തകം=മുത്തങ്ങ, ശൃംഗികം=കക്കടകശൃംഗി ഇവ സമംപൊടിച്ചു മാക്ഷികം=തേൻകൂട്ടി സേവിച്ചാൽ ശിശുക്കളുടെ ജ്വരാതിസാരത്തെയും ശ്വാസം, കാസ, ഛർദ്ദി ഇവയേയും ശമിപ്പിക്കും.

ക്ഷയത്തിന്ന

വിദ്യുല്ലതാമലോലിംബോഗ്നാ തവ വാഗമൃതം ശ്രുതം
നതൃപ്തിമധിഗച്ഛാമഃ! പുനഃ കിഞ്ചിന്നിരൂപയ ഫരെ

അല്ലയോ വിദ്യുന്മണിയായിരിക്കുന്ന ലോലിംബരാജാവെ അവിടുത്തെ വാഗമൃതത്തെ ഒക്കെയും ഞാൻ കേട്ടു എന്നാലും എന്റെ മനസ്സിന്നു തൃപ്തിവന്നിട്ടില്ല. ഇനിയും അല്പം ഏതെങ്കിലും പറഞ്ഞാൽ കൊള്ളാമെന്നുള്ള ആഗ്രഹം അധികരിക്കുന്നു. ഇതു ലോലിംബരാജാവിനോടു രത്നകല പറഞ്ഞതാകുന്നു.

ക്ഷയോല്പത്തിവിനാശായ സിംഹാസ്യ സേവ്യതാം സദാ
ബാഹുനാകസ്യ വിശ്വാസോ ജാതഃ കമലലോചനെ

രാജയക്ഷ്മാവിനെ നശിപ്പിക്കുന്നതിന്ന സിംഹാസ്യ-ആടലോടകം കഷായംവെച്ചു സേവിച്ചാൽ നല്ലതാകുന്നു. ഇതിനെ കുറിച്ചു അനേകം ജനങ്ങൾക്കു വിശ്വാസം ജനിച്ചിട്ടുണ്ടു.

അതിസുന്ദരിസുന്ദരാനനെ രുചിരാപാംഗതരംഗലോചനെ
നവനീതമധൂപലാശനാദ്ദ്വിജരാജസ്യ ഭവേൽ ക്ഷയക്ഷയഃ

അല്ലയോ! മനോഹരി! നവനീതം-വെണ്ണ. മധു-തേൻ ഉപലം-കല്ക്കണ്ട ഇവ സമംചേർത്തുസേവിച്ചാൽ നക്ഷത്രങ്ങളുടെ രാജാവായ ചന്ദ്രന്റെ ക്ഷയംകൂടി മാറും.

അയികോമളകുന്തളാവലി വിലസന്മാലതികാമനോഹരേ ത്രിഫലാജനിതഃ കഷായകസ്സഹിതോ ഗുൽഗുലുനാ വ്രണം ജയേൽ
ഫവ്വ

അല്ലയോ! മനോഹരി! ത്രിഫല-നെല്ലിക്ക, താന്നിക്ക, കടുക്ക ഇവസമം തല്ലിത്തൊടുത്തു കഷായംവെച്ചു അതിൽ ശുദ്ധിചെയ്ത ഗുൽഗുലുചേർത്തു സേവിച്ചാൽ വ്രണം ശമിക്കും.

സ്ഥൗല്യത്തിന്ന

മദനജ്വരകാരിനാമധേയെ രസികേരത്നകലേപ്രഭാതകാലേ ശിശിരാംബുപിബന്മധുപ്രയുക്തം ഗണനാഥോപി ഭവേൽ കിലാസ്ഥിശേഷഃ
ഫരൻ

അല്ലയോ ! രത്നകലേ! പ്രാതഃകാലത്തിങ്കൽ തണുത്ത വെള്ളത്തിൽ ചെറുതേൻചേർത്തു സേവിച്ചാൽ ഗണപതിയെപ്പോലെ എത്രവളരെ തടിച്ചശരീരത്തോടു കൂടിയവനായാലും അസ്ഥിമാത്രം ശേഷിച്ചവനായി ഭവിക്കും.

ത്രികടുത്രിഫലാകലിംഗനിംബ ത്രിവൃദുഗ്രാഖദിരോത്ഭവഃ കഷായഃ പശുമൂത്രസമന്വിതോ നിപീതഃ ക്രിമികോടീരപിഹന്തി ഹന്ത വേഗാൽ

എന്നും

ത്രികടു=ത്രികടുക ത്രിഫലാ=നെല്ലിക്ക, താന്നിക്ക. കടുക്ക കലിംഗം=വിഴാലരി, നിംബം=വേപ്പിൻപട്ട, ത്രിവൃൽ=ശിവത ഉഗ്രാ=വയമ്പ, ഖദിരം=കരിങ്ങാലി ഇവ സമം കഷായംവച്ച ഗോമൂത്രംചേൎത്തു സേവിക്കുക ക്രിമികളെ ശമിപ്പിക്കും.

ജാതിപ്രവാളത്രിഫലായവാസദാരു ത്രിയാമാമൃതഗോസ്തനീനാം കഷായകഃ ക്ഷൌദ്രയുതോ നിഹന്തി മുഖസ്യപാകംമുഖ പാകശസ്തഃ

എന്നും

ജാതിപ്രവാളം=പിച്ചകത്തളിര ത്രിഫല, യവാസം=കൊടുത്തൂവവേര, ദാരു=ദേവതാരം, ത്രിയാമം=മഞ്ഞൾ, അമൃതാ= ചിററമൃതു, ഗോസ്തനീ=മുന്തിരിപ്പഴം ഇവ കഷായംവച്ചു തേൻ ചേൎത്തു വായ്ക്കകത്തുകൊണ്ടാൽ മുഖപാകം ശമിക്കും.

മേഹത്തിന്ന

സ്ഫുരൽസുന്ദരേ മന്ദരാരാമ പ്രകാമാഭിരാമസ്തനേ ചന്ദ്രവക്ത്രേ ഹരിദ്രാരജോമാക്ഷികാഢ്യാ വിമിശ്രാ ശിവായാഃ കഷായഃ പ്രമേഹാപഹാരീ

എന്നും

ഹേ! സുന്ദരി! ശിവ=നെല്ലിക്കാ കഷായംവച്ചു അതിൽ ഹരിദ്രാരജസ്സ=മഞ്ഞൾപ്പൊടി മാക്ഷികം=തേൻ ഇവചേൎത്തു സേവിക്ക പ്രമേഹം ശമിക്കും.

പത്മവന്മനോജ്ഞവദനേ ശശിനിഭമനോരമാ ഹനനെ ... മൃതാരസോ ... വഹതി ... പ്രിയേ

എന്നും

അല്ലയോ! തൊകലേ! അമൃത=ചിററമൃതു ഇടിച്ചുപിഴിഞ്ഞ നീരിൽ തേൻ ഒഴിച്ചു സേവിക്കുക. പ്രമേഹം ശമിക്കും.

സമധുക്ഷീരനാമപരസോനാനാമേഹനിവാരണം
വാണിദ്രാക്ഷസ്സുവൎണ്ണാംഗി ചന്ദ്രമുഖനിഭാനനേ

എന്നും

ഹേ! ചന്ദ്രമുഖി! ക്ഷീരനാമപദം=ചിററമൃതിൻനീര അതിൽ മധു=തേൻചേൎത്തു സേവിച്ചാൽ എല്ലാപ്രമേഹങ്ങളേയും ശമിപ്പിക്കും.

വാതരക്തത്തിന്ന

രതികേളികലാകലാപലീലാവിലാസചപലേ മലയജസമാന കചേ അമൃതാസ്വരസം പിബതി ദലയേമലയേന ലാസ്യമുദാരതരം

എന്നും

ഹേ! സുന്ദരി! അമൃതാ=ചിററമൃതു ഇടിച്ചുപിഴിഞ്ഞ നീരി

ൽ രബുതൈലം=ആവണക്കെണ്ണ ചേൎത്തു സേവിച്ചാൽ രക്ത
വാതം ശമിക്കും.

മധൂകാരുണാഗോപികാദേവധൂപൈഃ ശൃതം വാതരക്താ
പഹം പിണ്ഡതൈലം കഷായസ്സഹൈരണ്ഡതൈലേന
പീത സ്സഹൈരണ്ഡസിംഹാസ്യവത്സാദനീനാം ഹന്ത്യ

മധൂകം=പൊന്മെഴുക അരുണം=മഞ്ചട്ടി ഗോപീ=നറുനണ്ടി ദേവധൂപം=ചെഞ്ചല്യം ഇവകൊണ്ടു പിണ്ഡതൈലമുണ്ടാക്കി ദേഹത്തിൽ തടവിയാൽ മൂട്ടും പുകച്ചിലും രക്തവാതവും ശമിക്കും. ഏരണ്ഡം=വെളുത്താവണക്കിൻവേര സിംഹാസ്യ= ആടലോടകത്തിൻവേര വത്സാദനീ= ശതാവരിക്കിഴങ്ങ ഇവ ഇട്ടു കറുക്കിയ കഷായം ഏരണ്ഡതൈലം=ആവണക്കെണ്ണ ചേൎത്തു സേവിക്കുക. രക്തവാതം ശമിക്കും

ദാഹത്തിനും ഛൎദ്ദിക്കും

തൿലാജാംബുവടപ്രരോഹമധുകൈ മധ്വാന്വിതൈ കല്പിത
ശ്ചൂൎണ്ണാമൂൎദ്ധതൃഷാഭ്രംശപ്രശമയെദാസ്യാന്തസ്ഥം വടി
ഏലാലാജലവംഗനാഗചപലാശ്രീകോലമജ്ജാംബുദ
ശ്രീഖണ്ഡംമധുഖണ്ഡയുക്പ്രശമതെലേഹസ്ത്രിദോഷോത്ഭവം

തൿ=കൊട്ടം ലാജം=മലര അംബു=മുത്തങ്ങ വടപ്രരോഹം=പേരാലിൻമൊട്ട മധുകം=അതിമധുരം ഇവ സമം പൊടിച്ചു തേൻ ചേൎത്തു ഗുളികയാക്കി വായിലിട്ടു അലിച്ചാൽ വല്യതായ ദാഹം വേഗത്തിൽ ശമിക്കും ഏലാ=ഏലക്കാ ലാജം=മലര ലവംഗം=ഇലവൎങ്ഗം നാഗം=നാഗപ്പൂവ് ചപലം=തിപ്പലി ശ്രീ=കൂവളക്കാ കോലമജ്ജം=ലന്തക്കുരുവു അംബുദം-മുത്തങ്ങാ ശ്രീഖണ്ഡം-ചന്ദനം ഇവ സമം പൊടിച്ചു മധു-തേൻ ഖണ്ഡം-കല്കണ്ടു ഇവ ചേൎത്തു സേവിച്ചാൽ ത്രിദോഷജമായ ഛൎദ്ദി ശമിക്കും.

വിഷൂചികയ്ക്കു

ലശുനജീരകഗന്ധകസൈന്ധവ ത്രികടുരാമഠചൂൎണ്ണമിദം
ശുഭം സപദി നിംബുരസേന വിഷൂചികാം ഹരതി ഭോരതിഭോ
ഗവിചക്ഷണെ ഹന്ത്യൻ

ലശുനം-വെള്ളുള്ളി, ജീരകം, ഗന്ധകം-നെല്ലിക്കാഗന്ധകം, സൈന്ധവം-ഇന്തുപ്പ്, ത്രികടുക-ചുക്ക, മുളക, തിപ്പലി രാമഠം-കായം ഇവ സമം പൊടിച്ചു നാരങ്ങാനീരിൽ സേവിക്കുക. വിഷൂചികാരോഗം ശമിക്കും

ദാഹത്തിന്നു

രമാരമ്യാകാരേ ചതുരവചനെ ചാരുചികുരെ വിമുല്യാലയം

ഒരുകരതലലസന്തീവനശ്രീനെ നിദാഘസഞ്ജാതസ്വേദകിമ്മുസ രോജന്മകമ്ലീഃ കമ്ലിത്രേപൂതല്പേ സപദിശിശിരയതിസാവിത്ര്യനിപ്പ ന്നാ

അല്ലയോ മനോഹരാംഗി! ഉഷ്ണംപിടിപെട്ടാൽ താമര ഇലയോ കദളിവാഴ ഇലയോ കൊണ്ടുണ്ടാക്കപ്പെട്ട കിടക്കമേൽ ശയനംചെയ്താൽ നല്ലതാകുന്നു.

നവമൃഗലാളനസുഖദാ പാമാപാമാനിതംബവിസ്താരാസ്സേ ഹ നനകാസഗന്ധൈ ദ്രുതിപൂർവ്വാപരാവശായതി.

രസം=മാലരസം ഗന്ധം=നെല്ലിക്കാഗന്ധകം ഇവ സമം കനകരസം=പൊന്നമ്മത്തിലനീര ചേർത്തരച്ചു സ്നേഹം=എണ്ണ കൂട്ടി ദേഹത്തിൽതേക്ക. പാമാകച്ചു ശമിക്കും.

അർശ്ശസ്സിന്ന—പഥ്യാതിലാരുഷ്കരകൈസ്സമാംശൈ ഗ്ഗുഡേ നയുക്തൈഃ ഖലുമോദകസ്യാൽ ദുർന്നാമപാണ്ഡുജ്വരകുഷ്ഠകാസ ശ്വാസംജ്ജയെൽപ്ലീഹരുജഞ്ചതദ്വൽ ൧൨൫

പഥ്യാ=കടുക്ക തിലം-എള്ള അരുഷ്കരം-ചേരിൻകുരു ഇവ സമം ഗുഡം-ശർക്കര ചേർത്തുസേവിച്ചാൽ അർശ്ശസ്സ്, പാണ്ഡു, രോഗം, പനി, കുഷ്ഠം, കാസ, ശ്വാസങ്ങൾ, പ്ലീഹരോഗം ഇവയെ ജ്ജയിക്കും.

വാതവ്രണത്തിന്ന

മദനസൈന്ധവഗുൽഗുലുഗൈരികാജ്യ മധൂച്ഛിഷ്ടഗുഡാം ശ്ചലേപനാൽ സ്ഫുടിതമംഘ്രിതലംചരണോദയം വികചതാമരസപ്രതിമംഭവേൽ ൧൨൬

മദനം-താതിരിപ്പൂവ്, സൈന്ധവം-ഇന്തുപ്പു, ഗുൽഗുലു, ഗൈരികം-കാവിമണ്ണ പൊന്മെഴുക, ആജ്യം-നെയ്യ, ഗുഡം-ശർക്കര ഇവകൾകൊണ്ടു കുഴമ്പുണ്ടാക്കിതേച്ചാൽ കാലിലെതൊലികൾ ഒ മാർദ്ദവമുണ്ടാകുംതാമരപ്പൂപോലെ ശോഭിക്കയുംചെയ്യും.

ഗണ്ഡമാലയ്ക്ക—ഭല്ലാതകാസീസഹുതാശദന്തി മൂലൈസ്സ്നുഹീക്ഷീരവിഡംഗയുക്തൈ ലേപോഹി തൈർഗച്ഛതി ഗണ്ഡമാലാസമീരവേഗാദിവമേഘമാലാ ൧൨൭

ഭല്ലാതം-ചേരിൻകായ്, കാസീസ്-കമ്മത്തീയം, ഹുതാശം-കൊടുവേലി, ദന്തി നാകദന്തിവേര, ഗുഡം-ശർക്കര, സ്നുക്=കള്ളിവേര, ഇവ സമം രവിദുഗ്ദം-എരുക്കിൻപാല ചേർത്തരച്ച ലേപനം ചെയ്താൽ ഗണ്ഡമാല ശമിക്കും കാറ്റിന്റെ വേഗതകൊണ്ടു മേഘഗണങ്ങൾ എങ്ങനെനശിക്കുന്നുവോ അതുപോലെ ആകുന്നു.

കണ്ഠരോഗത്തിന്ന

ഗോമൂത്രേണസ്രുതാഃകലിംഗകടുകാപാഠാവിശാല്യോമൃത

ക്വാഥഃക്ഷൌദ്രയുതോന്നിഹന്തിസകലാൻ കണ്ഠാമയാനുൽക്കടാൻ
പാഠാതേജവതീരസാഞ്ജനയവക്ഷാരാഃ പകല്യാ നിശാ
ദേവദ്രുമമധുനാകൃതാമുഖധൃതാതാഭിർഗുളിഃപച്യതേ ൱൭൩

കലിംഗം-കടകപ്പാലയരി കടുകാ-കടുകരോഹിണി പാഠാ-പാടക്കിഴങ്ങ് വിഷാ-അതിവിടയം. അബ്ദം-മുത്തങ്ങാ. അമൃതാ-ചിററമൃതു ഇവ സമം ഗോമൂത്രത്തിൽ കഷായംവച്ചു തേൻചേർത്തു സേവിക്ക കണ്ഠരോഗമെല്ലാം ശമിക്കും. പാഠാ-പാടക്കിഴങ്ങ് തേജവതീ-ചെറുപുന്നയരി രസാഞ്ജനം-രസാഞ്ജനക്കല്ലു യവക്ഷാരം-ചവക്കാരം. കല്യാ-തിപ്പലി. നിശാ-മഞ്ഞൾ. ദേവദ്രുമം-ദേവദാരം ഇവ സമം പൊടിച്ചു ഗുളികയാക്കി തേൻചേർത്തു വായിൽകൊള്ളുക കണ്ഠരോഗം ശമിക്കും.

അമ്ലപിത്തത്തിന്ന

ഭൂനിംബനിംബത്രിഫലാപടോല വാസാമൃതാപർപ്പടമാർക്ക-
വാണാം ക്വാഥോഹരേൽക്ഷൌദ്രയുതോമ്ലപിത്തം ചിത്തംയഥാ
വാരവധൂകടാക്ഷഃ ൱൭൩

ഭൂനിംബം-പുത്തരിച്ചുണ്ട, നിംബം-വേപ്പു, ത്രിഫല, പടോലം, വാസാ-ആടലോടകം. അമൃതം-ചിററമൃതു, പർപ്പടകം-പർപ്പടകപ്പുല്ലു മാർക്കവം-കഞ്ഞുണ്ണി ഇവ ഇട്ടു കഷായംവച്ചു അതിൽ ക്ഷൌദ്രം-തേൻചേർത്തു സേവിക്കുക അമ്ലപിത്തം ശമിക്കും. സുന്ദരിമാരുടെ കടാക്ഷം ഹൃദയത്തെ യാതൊരുപ്രകാരം ഹരിക്കുന്നുവോ അതുപോലെയാകുന്നു ഈ കഷായം അമ്ലപിത്തത്തെ നശിപ്പിക്കുന്നതു.

അശ്മരിക്ക.

ഹിംഗുക്ഷാരദ്വയസൈന്ധവ, സൌവർച്ചലബിഡപിപ്പ-
ലീഗ്രന്ഥിക ചിത്രകചവ്യമരിചകച്ചൂരകസ്തുംബുരി കബോന്തി-
ത്തിഡീകഷഡ്ഗ്രന്ഥാജമോദാമ്ലവേതസ പുഷ്കരമൂലനാഗരക-
കജീരകഹരീതകീ । വൃക്ഷീചപൃഷാവിരചിതചൂർണ്ണമിദമശ്മരിഹൃ-
ദ്യഗളരോഗവിബന്ധാദ്ധ്മാ നഹിക്കാവേദ്മഗുദജഗുന്മസകല
ശൂലപ്ലീഹ പാണ്ഡുശ്വാസനകാസകദഹനസദന വിരസനാവി-
രാതമേതസമർത്ഥതരം ൱൯

ഹിംഗു-കായം, ക്ഷാരദ്വയം-ചവക്കാരം, തുവച്ചിലക്കാരം: സൈന്ധവം-ഇന്തുപ്പു, സൌവർച്ചിലം-തുവർച്ചില ഉപ്പു, ബിഡം-വിളയുപ്പു, പിപ്പലി-തിപ്പലി, ഗ്രന്ഥി-തിപ്പലിവേര ചിത്രകം-കൊടുവേലിക്കിഴങ്ങു, ചവ്യം-കാട്ടുമുളകിൻവേരു; മരിചം-മുളക, കച്ചൂരം-കച്ചോലം. കസ്തുംബരി-കൊത്തമ്പാല
തിന്ത്രിണീകം-പുളിയിലഞരമ്പു, ഷഡ്ഗ്രന്ഥാ-വയമ്പു

അജമോജം-അയമോദകം, അമ്ലവേതസം-ഞെരിഞ്ഞാമ്പുളകിഴങ്ങു, പുഷ്കരമൂലം, നാഗരം-ചുക്ക, കരകം-മാതളത്തോട്ടജീരകം, ഹരിതകീ--കടുക്ക, വൃകീ-പാടക്കിഴങ്ങു, വൃക്ഷ-ചെറുവഴുതിനവേരു ഇവസമം അശ്ലേന്നാക്കി നല്ലപോലെ പൊടിച്ചു സേവിച്ചാൽ കല്ലടപ്പു; ഹൃദയരോഗം, ഗളരോഗം, മലത്താവു, വയറുവീപ്പ്, അന്ത്രവൃദ്ധി, അൎശസ്സ്, ഗുന്മരോഗം, ശൂലകം, ശ്വാസം, പ്ലീഹരോഗം, പാണ്ഡുരോഗം, കാസം, കഫം, മഹനക്കാവു, അരോചകം ഇവയെയൊക്കെയും ശമിക്കും

പ്രാണേശ്വരി പ്രിയതമേ കിംവദാമി തൽകാന്തേഭാകി
മുളശാഖായഗ്നികാരി സൃക്ക്ശ്രേണപ്രണയിനി പ്രണയൻ ശ്രീം
ണാഖി സചഃ തസനിംബെരസരൈപ വശ്യാഗ്നിവേരം

അല്ലയോ! പ്രാണേശ്വരി! നാരങ്ങാനീരും ഇഞ്ചിനീരും കൂടിച്ചേൎത്തു അതിൽ ഇന്തുപ്പുപൊടിച്ചിട്ടു സേവിച്ചാൽ അഗ്നിവൎദ്ധിച്ചു അന്നകാംക്ഷയെ വരുത്തും.

ഹിംഗുവ്യോഷാജമോജ ദ്വിജരണലവണാപ്രാക്ഭജേത്സ്യ
ജ്യോളകം കള്ളാൽ ഭോജപല്യമാനം കലനമന ലമം ഗുന്മമേതോ
ന്നിഹന്തി വൃക്ഷാമ്ലംവഹ്നിപത്ഥ്യാത്രികടുപടുവിഡം ജന്തുജി
ജ്ജീരയുഗ്മാഖിപ്രാണെ വഷ്ലംബാ ഖലമാപിസകലഃ ബേസ്സസാ
ചുക്കീതി

ചവ്യ

ഹിംഗു-കായം, വ്യോഷം-ത്രികടുക, അജമോജം-അയമോദകം, ദ്വിജരണം-ജീരകം, കരിഞ്ചീരകം ലവണം- ഇന്തുപ്പു ഇവ സമം പൊടിച്ചു നെയ്യിൽ കഴച്ചു ഉണ്ണുന്നാമുമ്പെ സേവിക്കു. അഗ്നിമാന്ദ്യം വാതഗുന്മം ഇവശമിക്കും. വൃക്ഷാമ്ലം-പുളിവേരിലെ തൊലി, വഹ്നി-കൊടുവേലി, പത്ഥ്യം-കടുക്ക, ത്രികടുക-ചുക്ക, മുളക, തിപ്പലി പടു=ഇന്തുപ്പു, വിഡം-വിളയുപ്പു, ജന്തുജിത്ത-വിഴാലരി, ജീരയുഗ്മം-ജീരകം രണ്ടും, ദീപ്യം-അയമോദകം, സൌവൎച്ചലം=തുവച്ചിലയുപ്പു, ഇവ സമംപൊടിച്ചുസേവിച്ചാൽമലയെക്കൂടിയും ദഹിപ്പിക്കും.

ചുണ്ടിബാണമിതാകണാസ്സവമിതാദീപ്യാമവാന്യക്രമാൽ
ഭാഗാനാംത്രിതയംപഞ്ചലവണാദ്ദോഗശ്ചവാതസമാ
കോല്ലുംപരുഗാമഗുന്മമലാഗ്നേല്ലെ ഖിംബരാജാതി
ചൂൎണ്ണോദ്ദിനപിബേസ്സസാൽപ്രകരതെകിംഭോജനം ഭോജനാ

ശുണ്ഠി-ചുക്ക, അബ്ധി കണാ=തിപ്പലി; ഏഴു ദീപ്യം-അയമോദകം മൂന്നും യവാനീ-ജീരകം രണ്ടും ലവണം-ഇന്തുപ്പു ഒന്നു ശിവം-കടുക്ക മേല്പറഞ്ഞതവകൾക്കെല്ലാററിനും സമം പൊടിച്ചുസേവിച്ചാൽ വയറുവീപ്പ്, ആമദോഷം, ഗുന്മം, മല

അജമോജം-അയമോദകം, അമ്ലവേതസം-ഞെരിഞ്ഞാമ്പുളക്കിഴങ്ങ്, പുഷ്കരമൂലം, നാഗരം-ചുക്ക, കരകം-മാതളത്തോട്ട ജീരകം, ഹരീതകീ--കടുക്ക, വൃകീ-പാടക്കിഴങ്ങ്, വച്യൃഷ-ചെറുവഴുതിനവേര് ഇവസമം അരച്ചുണക്കി നല്ലപോലെ പൊടിച്ചു സേവിച്ചാൽ കല്ലടപ്പു, ഹൃദയരോഗം, ഗളരോഗം, മലത്തടവു, വയറുവീപ്പ്, അന്ത്രവൃദ്ധി, അർശസ്സ്, ഗുന്മരോഗം, ശൂലകം, സ്വം, പ്ലീഹരോഗം, പാണ്ഡുരോഗം, ശ്വാസം, കാസ, മേഹനക്കേറവു, അരോചകം ഇവയെയൊക്കെയും ശമിക്കും

പ്രാണേശ്വരി പ്രിയതമേ വദ കിംവദാമി തൽകാന്തഭാകി മൃഗാക്ഷ്യഗ്നികാരീ സമ്യക്ശ്രുണു പ്രണയിനി പ്രണയൻ ശൃണു ണാഗി സ്വചെ തസനിംബരസസൈന്ധവശ്രുംഗിവേരം

അല്ലയോ! പ്രാണേശ്വരി! നാരങ്ങാനീരും ഇഞ്ചിനീരും കൂടിച്ചേർത്ത് അതിൽ ഇന്തുപ്പു പൊടിച്ചിട്ടു സേവിച്ചാൽ അഗ്നി വർദ്ധിച്ചു അന്നകാംക്ഷയെ വരുത്തും.

ഹിംഗുവ്യോഷാജമോജ ദ്വിജരണലവണാഃ പ്രാൿഭജേത്സ്യ ത്പ്രാഗ്ഭക്തം കല്ക്കമാജ്യേനാഗ്നിമാന്ദ്യം ചലനമനലജം ഗുന്മമേതോ ന്നിഹന്തി വൃക്ഷാമ്ലം വഹ്നിപത്ഥ്യാത്രികടുപടുവിഡം ജന്തുഘ്നി ജീരയുഗ്മം ദീപ്യം സൌവർച്ചലഞ്ച ചലമപിസകലം ഭസ്മസാ ച്ചക്രവീതി

ഫവ്യ

ഹിംഗു-കായം, വ്യോഷം-ത്രികടുക, അജമോജം-അയമോദകം, ദ്വിജരണം-ജീരകം, കരിഞ്ചീരകം ലവണം- ഇന്തുപ്പ് ഇവ സമം പൊടിച്ചു നെയ്യിൽ കുഴച്ചു ഉണ്ണുന്നതിനു മുമ്പെ സേവിക്കു. അഗ്നിമാന്ദ്യം വാതഗുന്മം ഇവശമിക്കും. വൃക്ഷാമ്ലം-പുളിവേരിലെ തൊലി, വഹ്നി-കൊടുവേലി, പത്ഥ്യം-കടുക്ക, ത്രികടുക-ചുക്ക, മുളക, തിപ്പലി പടു=ഇന്തുപ്പ്, വിഡം-വിളയുപ്പ്, ജന്തുഘ്നി-വിഴാലരി, ജീരയുഗ്മം-ജീരകം രണ്ടും, ദീപ്യം-അയമോദകം, സൌവർച്ചലം=തുവർച്ചിലയുപ്പ്, ഇവ സമം പൊടിച്ചു സേവിച്ചാൽ മലയെക്കൂടിയും ദഹിപ്പിക്കും.

ശുണ്ഠീബാണമിതാകണാശ്ചവമിതാ ദീപ്യാഗ്നയാസ്തു ക്രമാൽ ഭാഗാന്ത്രിതയം ദ്വയം ലവണാലവണാദ്ധ്യാഗസ്ത്വിവൊതത്സമാ കോപ്യാരോചകഗുന്മമലാഹ്വല്ലീ ലിംബരാജ്ഞാതി ചൂർണ്ണംത്രിനപിഭസ്മസാൽപ്രകരോതി ഭോജനം ഭോജനാ

ശുണ്ഠി-ചുക്ക, അഞ്ചു കണാ=തിപ്പലി; ഏഴു ദീപ്യം-അയമോദകം മൂന്നു യവാനീ-ജീരകം രണ്ടും ലവണം-ഇന്തുപ്പു ഒന്നു ശിവം-കടുക്ക മേല്പറഞ്ഞവകളെല്ലാററിനും സമം പൊടിച്ചുസേവിച്ചാൽ വയറുവീപ്പ്, ആമദോഷം, ...

ബന്ധം, ഹൃദ്രോഗം ഇവ ശമിക്കും അന്നകാംക്ഷയെ വരുത്തും ഇതിനു ലോലിംബരാജമുണ്ടെന്നു പേരാകുന്നു. ഇതു പവ്വത്തെ കൂടി ദഹിപ്പിക്കാൻ ശക്തിയുള്ളതാകുന്നു.

ജിഹ്വാകണ്ഠഹൃദാംവിശോധനകരംവൈസ്വാദ്യശോഫാ
പഹം ഗ്രാഹിശ്വാസവമീസകാസശമനംചജീർണ്ണപ്പാകുന്തുലഘു
പാകെസ്വാദുവിബന്ധനുത്തുരുചികരംക്ഷുദ്ബോധനം ഭോജനെ ഭോ
ക്തവ്യംഹൃദ്യസൈന്ധവേനമാതുലാനിംബൂദ്രവൈർവർദ്ധകം

നാരങ്ങാനീരു ഇഞ്ചിനീരുംകൂടിച്ചേർത്തു അതിൽ ഇന്തുപ്പു ചേർത്തു സേവിച്ചാൽ നാവിനെയും, കണ്ഠത്തെയും, ഹൃദയത്തെയും ശോധനം വരുത്തുന്നതായും സ്വാദില്ലായ്മയെയും ശോഫത്തെയും നശിപ്പിക്കുന്നതായും ഛർദ്ദിയും ശ്വാസം കാസം വമ ഇവയെ ജയിക്കുന്നതായും ലഘുവായും ഗ്രാഹിയായും ഉഷ്ണത്തോടും കൂടിയതായും പാകത്തിങ്കൽ മധുരമായും മലബന്ധത്തെ തീർക്കുന്നതായും രുചികരമായും വിശപ്പിനെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായും തീരുന്നു.

വിദ്രധിക്കു

ശിഗ്രുദീപ്യവരുണാഃപിയാമിനി കഞ്ജരാശനതരുതഃ കഷായകഃ ചൈലചൂർണ്ണ ഹിതോന്തരുത്ഥിതം വിദ്രധിംവിദലയെദനുശയം

ശിഗ്രു-മുരിങ്ങാവേര്, ദീപ്യം-അയമോദകം, വരുണം-നീർമാതളവേര് പിയാമിനി-മഞ്ഞൾമരമഞ്ഞൾ കഞ്ജരാശനം അരയാൽത്തൊലി ഇവ ഇട്ടു കറക്കിയ കഷായം സേവിച്ചാൽ വിദ്രധി ശമിക്കും

ഹൃദ്രോഗത്തിനു

കമലകരമലതുല്യേ ഹൃദയോദര ചൂർണ്ണസമാവിതഘോരമനോരമേ ഹൃദയരുക്ഷുഹിതംഹൃതമുള്ളൂന സ്വരസകല്ക്കവുസാധിതമംഗനെ

ഹേ! മനോരമേ! അർജ്ജുനസ്വരസം-നീർമരുതിന്റെ ഇല ഇടിച്ചുപിഴിഞ്ഞു അതുതന്നെ കല്ക്കം ചേർത്തു നെയ് കാച്ചി സേവിച്ചാൽ ഹൃദ്രോഗം ശമിക്കും.

ദന്തരോഗത്തിനു

സോയംസുഗന്ധിമുകുളേ ബകുളോവിഭാതി വ്യക്തഗ്രന്ഥി
പ്രിയതമേമദനൈകബന്ധുഃ യസ്യത്വചൈവപരിഭാവിതയാ
സുഗന്ധം തോയംവന്തി ചപലാദന്തിവജ്രതുല്യാ
അല്ലയോ! പ്രിയതമേ! ഇലഞ്ഞിയിലിന്റെതൊലിയിട്ടു ...

ചേൎത്തുവച്ച കഷായമൊ പുരംഗുൽഗുലുശുദ്ധിചെയ്തു ഗോമൂത്ര
ത്തിലൊ സേവിച്ചാൽ മൂത്രകൃച്ഛ്രം ശമിക്കും

മൂത്രകൃച്ഛ്രത്തിന്നു

[illegible]
[illegible]
ഏലാ പൎവ്വതഭിൽ [illegible] ശിലാജതുകണാ [illegible]
[illegible] ന്മൂത്രകൃച്ഛ്ര [illegible]

കുശ=[illegible] കാശം=[illegible] ഗോക്ഷുരം=ഞെരിഞ്ഞിൽ ശിവാ=നെല്ലിക്ക [illegible] കൊന്നപാഷാണഭിത്=കല്ലൂൎവ്വഞ്ചി [illegible]=കൊടിത്തൂവവേര ഇവ വിട്ടുകുറുക്കിയ കഷായം തേൻ ചേൎത്തുസേവിച്ചാൽ ദുസ്തരമായ അശ്മരിയെ വേഗത്തിൽ ശമിപ്പിക്കും. ഏലാ=ഏലക്കാ. പൎവ്വതഭിത്=കല്ലൂൎവ്വഞ്ചി ശിലാജതു=കന്മദം കണാ=തിപ്പലി ഇവ പൊടിച്ചു ശൎക്കരയിലൊ അരിക്കാടിയിലൊ സേവിക്കുക മൂത്രകൃച്ഛ്രം ശമിക്കും.

വാശാ [illegible] ക്ഷു [illegible]
[illegible] ത്രി [illegible] കൃച്ഛ്രാശ്മരിശൎക്കരാ
കൃച്ഛ്രാ [illegible] ശ്ചിതകി
[illegible] ശന്യതേ

വാശാ-ആടലോടകത്തിൻവേര ഏലാ=ഏലക്കാ മധുകം=അതിമധുരം അശ്മഭേദം കല്ലൂൎവ്വഞ്ചിവേര ചപലാ=തിപ്പലി കൌന്തി=[illegible] ഇക്ഷുരം=വയൽചുള്ളി ഏരണ്ഡമൂലം=ആവണക്കിൻവേര ഇവ ഇട്ടു കുറുക്കിയ കഷായം അശ്മജതു=കന്മദം ചേൎത്തു സേവിക്കുക കൃച്ഛ്രം അശ്മരി ശൎക്കരാ ഇവയെ ജയിക്കും അശ്മഭിത്-കല്ലൂൎവ്വഞ്ചി ചേതകി=കടുക്ക യവാഷം=കൊടിത്തൂവവേര [illegible]=കൊന്ന ഗോക്ഷുരം=ഞെരിഞ്ഞിൽ ഈ കഷായം തേൻ ഒഴിച്ചു കുടിച്ചാൽ [illegible] മലബന്ധത്തോടുംകൂടിയ മൂത്രകൃച്ഛ്രത്തെ ശമിപ്പിക്കും.

വൃദ്ധത്തിന്നു.

ന്യഗ്രോധ [illegible] സാശ്വാമാമ [illegible]
[illegible]
[illegible]
[illegible]

ന്യഗ്രോധം [illegible] കൊട്ടം ലോധ്രം=പാച്ചോറ്റി വികസാ=[illegible] ശ്യാമം വാമ മഞ്ജിഷ്ഠ=[illegible] [illegible]=[illegible] [illegible] [illegible] [illegible] വൃദ്ധത്തെ

ഗ്രന്ഥിക=കടുക്കിഴങ്ങ് ... ഔഷധം=ചുക്ക് തബ്ബ കം=ആനയുടെ ... ശിഗ്രു=മുരിങ്ങ ഭദ്ര മുസ്തം=പൊന്നാന്തകരവേര, കുഷ്ഠ=കൊട്ടം ഇവ സമം ധാന്യാമ്ലം=വെപ്പുകാടിക്കുചതച്ചു അരച്ചുതേച്ചാൽ തലവേദന ശമിക്കും. മുരുക്കിന്റെ പഴുത്തഇലയെ പിഴിഞ്ഞു വാട്ടിപ്പിഴിഞ്ഞു ചെവിയിൽ ഒഴിച്ചാൽ ചെവിക്കുത്തു ശമിക്കും.

വാതത്തിനു

ഘൃതതീക്ഷ്ണയുതസ്സുരസാസപരസൊല്‌ലൂരാജമൃഗാങ്കഇതി പ്രഥിത അപഹരന്ത്യനിലാൻ സബലാൻബഹുലാൻ നിജഭക്തമലാനിവചക്രധര ൱൪൪

ഘൃതം=നെയ് തീക്ഷ്ണം=മുളകുപൊടി സുരസസപരസം=തുളസിനീര് ഇവ സമംചേൎത്തു സേവിച്ചാൽ വാതംശമിക്കും. വിഷ്ണുഭക്തന്മാരുടെ പാപങ്ങളെ നശിപ്പിക്കുന്നതുപോലെ.

ചൂൎണ്ണകഷായഗുളികാഘൃതാനി തൈലാനിശാസ്ത്രനവിയോജിതാനി വിലാസിനാംവാതവിനാശനായ വിലാസിനീനാംപരിരംഭണാനി ൱൪൫

ചൂൎണ്ണങ്ങളും, കഷായങ്ങളും; ഗുളികകളും, നെയ്കളും എണ്ണകളും വിധിപ്രകാരം ചേൎത്തുപയോഗിക്കകൊണ്ടും സുന്ദരിമാരുടെ ആലിംഗനംകൊണ്ടും വാതം.ശമിക്കുന്നതാകുന്നു.

അമൃതമൃതജംനിതാനമേതം ഗുണാപതിപിത്തമപാകരോതി യദ്വൽ തരുണീവനിതംവിനീനിതംബാംബരമതനജരഞ്ജതീവ്രതാംഗഃ ൱൪൬

ചിററാമൃതുനീരിൽ പഞ്ചസാരചേൎത്തു സേവിച്ചാൽ പിത്തം ശമിക്കും.

കഫത്തിനു

മാണംസിങ്ങിലോതാകചദലച്ഛീതഫ ഉതഫണിശ്രോണി തടാഭിരാമെ കഫപ്രകോപസ്യശമായയോഗ്യോ യോഗോയഥാതേനതഥാസ്തുയാഗ. ൱൪൭

കഫാൽഭവതിഃഭീരുച്ഛിന്നാകഷായോമധുഭിഃ
അസ്യാത്തേഫലഭതേനൈവതന്വംഗിതവമദ്യവൽ

അല്ലയോ! മനോഹരി! കഫം ഹേതുവായിട്ടുണ്ടാകുന്ന രോഗത്തിനു അഭീരു=ശതാവരിക്കിഴങ്ങു ഛിന്നാ=ചിററമൃതു ഇവയിട്ടു വെന്തിയ കഷായം മധു=തേൻ ചേൎത്തു സേവിക്കുക.

ധാതുവൎദ്ധനത്തിനു.

താംബൂലംമധുകുസുമസ്രജോവിചിത്രാഃ കാന്താരം സുരത

ഭവനംവിലാസവത്യാംഗീതനിത്രവണാഃഖദാനിദൃഷ്ടമന്നം സ്ത്രീ
ബാനാമപിജനയന്തിപഞ്ചബാണം.

ചെറ്റിച്ചതിനാകയും മധുരസ്വദിക്കകയും വിശേഷങ്ങളായ ഫൻവ്വ
മാല്യങ്ങളെ ധരിക്കകയും പൂക്കാവിൽ ഇരിക്കകയും കല്പകവൃക്ഷ
ങ്ങളുള്ള വനത്തിൽ സഞ്ചരിക്കകയും വിലാസിനികളോട്ട ചേ
ന്നിരിക്കകയും കർണ്ണാനന്ദകരമായ സംഗീതങ്ങൾ കേൾക്കകയും
വെടിപ്പായി ഭോജനം കഴിക്കകയും ചെയ്യുന്നതു നപുംസകന്മാ
ൎക്കുകൂടി മൈഥുനേച്ഛയെ വൎദ്ധിപ്പിക്കുന്നതാകുന്നു.

സഘൃതേല്യതേനമധുനാമധുകെ പരിസേവിതെ പിബ
തിയൊന്നപയഃ നവസൂഭൂവാം സുഖകരസ്സതതം ബഹുബീജപൂ
രസഹിതോഭവതി. ൨൦൦

മധുകം=അതിമധുരം പൊടിച്ച ഘൃതം=നൈ മധു=തേൻ
ഇവചേൎത്തു സേവിച്ചതിൽ പിന്നെ പാലുകുടിക്കുക ശുക്ലവൎദ്ധ
നയുണ്ടാകും.

മധുയഷ്ടികണാതുഗാവരാ വരിചൂൎണ്ണസിതയാസമന്വിതം
വലിതംപലിതംവിനാശയെന്മതിവീൎയ്യായുരകാശ്യകാരണം.

മധുയഷ്ടി=അതിമധുരം, കണാ=തിപ്പലി, തുഗാ=കൂവനൂറു
വരാ=ത്രിഫല, വരി=ശതാവരിക്കിഴങ്ങു ഇവ സമം പൊടിച്ച
സിതാ=പഞ്ചസാരചേൎത്തു സേവിക്കുക. ചുളി, നര ഇവയൊ
ക്കയും ശമിക്കും ബുദ്ധി, ധൈൎയ്യം, ദീൎഘായുസ്സ ഇവയുണ്ടാകും.

അമൃതാമലകീത്രികണ്ടകാനാം ഹവിഷാശൎക്കരയാനിഷേവ
ണേന അജരാഅമരാഅപാരവീൎയ്യാ അളികേശാദിതേസുതാ ഭ്ര
വൻ. ൨൦൨

അമൃതാ=ചിററമൃതു, ആമലകീ=നെല്ലിക്കാ, ത്രികണ്ടകം=
ഞെരിഞ്ഞിൽ ഇവ സമംപൊടിച്ച ഹവിഷാ=നൈ, ശക്കര=
പഞ്ചസാര ഇവ ചേൎത്തു സേവിക്കപ്പെട്ടാൽ അമരന്മാരെപ്പോ
ലെ ജരയില്ലാത്തവനായും ഏററവും വീൎയ്യവാനായും വണ്ടുപോ
ലെ കറുത്ത നിറമുള്ള തലമുടിയോട്ട കൂടിയവനായും ദേവതുല്യ
നായും തീരും.

ഉച്ചടാമക്കടാ ഗോക്ഷുരൈശ്ചൂൎണ്ണിതൈസ്ത്ശൎക്കരാഢശസമി
ശ്രിതൈ പാചിതൈഃ സേവിതൈ വാൎദ്ധകെമാന വോമാനനീ
മാനമുച്ഛേദയേൽ കിംപുനൎയ്യൌവനെ

ഉച്ചടാ=വെങ്കുന്നിക്കുരുവു, മക്കടം=നായ്ക്കുരണക്കുരുവു,
ഗോക്ഷുരം=ഞെരിഞ്ഞിൽ ഇവ സമംപൊടിച്ച പാലും പഞ്ച
സാരയുംകൂട്ടി കാച്ചിസേവിക്കുക വളരെ വയോധികനായാലും
സുന്ദരിമാരുടെ ഗവ്വത്തെ നശിപ്പിക്കും യൌവനത്തിങ്കൽ അ

ഷിതന്നാൽ [illegible] പറയണമെന്നില്ലല്ലോ.

[illegible] ലാസി [illegible]
[illegible] വത്സ്യ [illegible]
[illegible]. ൨൦൨

[illegible] പൊടിച്ച്‌ പഞ്ചസാർ പാലിൽ സേവിച്ചാൽ നൂറു സുന്ദരിമാരോടു രമിപ്പാനതിന്നു കഴിയും.

ചൂർണ്ണം [illegible] വിദാരി [illegible]
ബലസാവി [illegible] വിലാസി [illegible]
നാത്സൂഹം [illegible]. ൨൦൩

വിദാര്യം=പാലമുതക്കിൻകിഴങ്ങു ഇടിച്ചുപൊടിച്ച്‌ അതിന്റെ നീരിൽ പല പ്രാവശ്യം ഭാവനകൾ ചെയ്തു ആ ചൂർണ്ണം നെയ്യും തേനും ചേർത്തു സേവിക്കുക. പത്തു സ്ത്രീകളോടു രമിക്കുന്നതിന്നു വേണ്ട ശക്തിയുണ്ടാകും.

സഹിതം [illegible] വിദാരി പ്രഭവം [illegible] ഉദുംബരമി
[illegible] വൃദ്ധോപി [illegible]. ൨൦൪

വിദാരി=പാൽമുതക്കു ഇടിച്ചു ഉണക്കി പൊടിച്ചു അത്തിക്കായോടു സമം നെയ്യിലോ പാലിലോ സേവിക്കുക. വയോധികനായാലും യൗവനത്തോടുകൂടിയവനായി തീരും.

സൗഭാഗ്യ പുഷ്ടി ബല ശുക്ല വിവർദ്ധനാനി കിം സന്തിനോ [illegible] രസായനാനി കന്ദർപ്പവർദ്ധകരാണ്ണു സിതാജ്യയുക്താ [illegible]

സൗഭാഗ്യവും ദേഹപുഷ്ടിയും ശക്തിയും ശുക്ലവും വർദ്ധിക്കുന്നതിന്നു സിതാ=പഞ്ചസാര, ആജ്യം=നെയ്യ്. [illegible]=പാൽ ഇവ സമം ചേർത്തു സേവിച്ചാൽ മതിയാകും. ലോകത്തിൽ അനേകം രസായനങ്ങളുണ്ടെങ്കിലും ഇതിനോടു സമമായി ധാതുപുഷ്ടിയെ ഉണ്ടാക്കുന്നതായി വേറൊരു പ്രയോഗവുമില്ല.

രസായനം.

അധുനാ [illegible] കർപ്പൂരകർമ്മസാരം
[illegible] കവിതാകലകാമിനി ൨൦൫

ഹേ! [illegible] ഞാൻ [illegible] കർപ്പൂരത്തോടുകൂടിയ ര
[illegible].

[illegible].

[illegible] തിതാത്തുവുള്ള
ബലിൽ [illegible]
ത സ്യാദപി [illegible]
വല്ലയുഗം [illegible] സാനപിതം

മുൽഗയുഷ്മാന്ദ്യിതോളകേതാ ഭോജനായപ്രശസ്യതേ

പാഠ്യ=കടുക, കണാ=തിപ്പലി, അർക്കം=വെള്ളെരുക്കും, വിഷതിന്ദുകം=കാഞ്ഞിരക്കുരു, ദന്തിബീജം=നാഗദന്തിക്കുരു, തിക്താ=കടുകരോഹിണി, ത്ര്യൂഷം=ശിവതരസം ഇവ പൊന്നുമത്തയിലനീരിലരച്ചു ഗുളികയുരുട്ടി ഇഞ്ചിനീരിൽ സേവിക്കുക ചെറുപയറിനോളമാക്കണം [illegible] ഈ ഗുളിക നായകത്തിനും [illegible].

ശീതാരി

ശുല്ബം ഗന്ധകടങ്കണങ്ങൾ ഗളൂചതം ഉഗ്രഹാരസംഖപ്പൂരം താലന്തുല്യമിദംവിമർദ്ദ്യമ്ലുടികാമാത്രംസ്വഷദ്യാരണൈഃ സൂതസ്യാത്രിപുരാരിണാവിരചിതാ ശ്ലീതാരിരിത്ഥം സ്മൃതോ ഗുഞ്ജാജംഝിസിതായുതഃപ്രശമയേ ദേകാഹികാദീൻജ്വരാൻ

ശുല്ബം=ചെമ്പുഭസ്മം, ഗന്ധകം=നെല്ലിക്കാഗന്ധകം, ടങ്കണ=പൊരിക്കാരം, ഗളൂചതം=വത്സനാഭി, ഉഗ്രം=ഉത്ത, രസം=ബാലരസഭസ്മമാക്കിയതു, ഖപ്പൂരം=തുരിശ്ശു, താലം=അരിതാരം ഇവ സമം പൊടിച്ചു സ്വഷവീരേസാ=പുല്ലാനിയിലനീരിൽ അരച്ചു ഒരു നാഴികകഴിഞ്ഞാൽ ഗുളിക കുന്നിക്കുരുവു പരിമാണത്തിൽ ഉരുട്ടി അജാജീ=ജീരക, കഷായത്തിലൊ സിതാ=പഞ്ചസാരയിലൊ സേവിക്കുക. ഏകാഹികം മുതലായ ജ്വരങ്ങളെ ശമിക്കും ഈ ഗുളിക പണ്ടു പരമശിവനാൽ പറയപ്പെട്ടതും ശീതാരി എന്ന നാമധേയത്തൊടു കൂടിയതുമാകുന്നു.

കനകസുന്ദരം.

മരിചബലിഹിംഗുളഗന്ധകപിപ്പലീടങ്കണൈഃ സ്വർണ്ണബീജകൈസ്തുല്യമലൈർവിമർദ്ദിതം ജയാജലവിമർദ്ദിതൈ കനകസുന്ദരം സൂതം ഗ്രഹണികാജ്വരാതിസാരിതിവഹ്നിമാന്ദ്യാപഹം [illegible]

മരിചം=കുരുമുളക, ബലി=[illegible], ഹിംഗുളം=ചായില്യം ഗന്ധകം=[illegible], പിപ്പലീ=തിപ്പലി; ടങ്കണം=പൊരിക്കാരം, സ്വർണ്ണബീജം=പൊന്നുമത്തക്കുരു; ഇവ സമം അരച്ചു ജയാജലം=മഞ്ഞ നീരിൽ ചേർത്തരച്ചു ഗുളികയാക്കി സേവിച്ചാൽ ഗ്രഹണിരോഗം ജ്വരാതിസാരം അഗ്നിമാന്ദ്യം ഇവയെല്ലാം ശമിക്കും ഇതിനു കനകസുന്ദരമെന്നാകുന്നു പേർ.

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ന്ത്യസേ. തന്ന്യാദ്ധംകദളീദളം ഭൂതതരംവൈദ്യേശ്വരോവിന്ന്യസേൽ. ര.ഫന.

സ്യാൽപഞ്ചാമൃതപർപ്പടീ ഗ്രഹണികായക്ഷ്മാതിസാരജ്വര
സ്ത്രീരുൾപാണ്ഡുഗരാമ്ലപിത്തഗുദജക്ഷുന്മാന്ദ്യവിദ്ധ്വംസിനീ
ഗ്രഹണ്യാമനുപാനന്തു ഹിംഗുസൈന്ധവജീരകം
ജീരകം പാണ്ഡുഗരയോശ്ശിതരേഷ്വനുപയുക്തിതഃ.

ലോഹം=ഉരുക്കുഭസ്മം, അഭ്രം=അഭ്രഭസ്മം, അൎക്കം=താമ്രഭസ്മം, രസം=രസഭസ്മം, ഇവ സമം ഗന്ധം നെല്ലിക്കാഗന്ധകം ഇരട്ടി എല്ലാംകൂടെ അരച്ചു ലോഹപാത്രത്തിൽ ഇട്ടു കൊലം=ലന്തവിറകുകൊണ്ടു തീയെരിച്ചു ചാണകവറളിപരത്തി അതിന്റെമേൽ വാഴഇല വിരിച്ചു മരുന്നുവച്ചു മേലും വാഴയില പരത്തി ആറുമ്പോൾ എടുത്തുവയ്ക്ക. അനുപാനവിശേഷംപോലെ കൊടുത്താൽ ഗ്രഹണിരോഗം രാജയക്ഷ്മാവു ജ്വരാതിസാരം സ്ത്രീരോഗം, പാണ്ഡുരോഗം, വിഷം, അമ്ലപിത്തം: അൎശസ്സ്, അഗ്നിമാന്ദ്യം, ഇവയെ നശിപ്പിക്കും ഗ്രഹണിക്കു കായം ഇന്തുപ്പു, ജീരകം ഇവയും പാണ്ഡുരോഗത്തിനും വിഷത്തിനും ജീരകക്കഷായത്തിലും കൂടി സേവിക്കുക. ശേഷം യുക്തംപോലെ ആവാം.

ആദിത്യവടികാ.

വചാവിശ്വാജീരോഷണഗരള ബാല്ഹികദഹനതപചാം
കാശ്യാവൈദ്യേശ്വണകതുലിതാ മാൎക്കവരസൈഃയഥാഭാനൊ
രസ്തജ.സ്തിമി രനികരംകാമിനിതഥാഹരന്ത്യേതാഃ ശൂലാന്യനി
ലമനലഗ്ലാനിമപിച.
ര.ഫന്ന

വചാ=വയമ്പു വിശ്വാ=ചുക്കു ജീരകം ഉഷണം=മുളകു ഗരളം=വത്സനാഭി ബാൽഹികം=കായം ദഹനം=കൊടുവേലിക്കിഴങ്ങു തപചാ=ഇലവങ്ഗം ഇവ സമംപൊടിച്ചു മാൎക്കവരസം=കയ്യോന്നിനീരു ചേൎത്തരച്ചു കടലക്കാപ്രമാണം ഗുളിക ഉരുട്ടി രോഗാവസ്ഥപോലെ അനുപാനം ചേൎത്തു സേവിക്കുക ആദിത്യന്റെ ഉദയത്തിങ്കൽ കൂരിരുൾ എങ്ങിനെയൊ അപ്രകാരം ശൂലയും വാതവും അഗ്നിമാന്ദ്യവും നീങ്ങും.

വിലാസിനീവല്ലഭം.

സമാനഭാഗേബലിശൂലിബീജേ തയോസമാനംകനകന്യ
ബീജം ധൂൎത്തൂരതൈലേനവിമൎദ്ദ്യസദ്യഃവിലാസിനിവല്ലഭനാമ
ധേയഃ

ഹാരിവീൎയ്യസ്സ്യബന്ധം കുരുതെന്നരാണാം നിഹന്തിദപ്പ്രഞ്ചസു ലോചനാനാം.

ബലി=ഗന്ധകം ശൂലിബീ [illegible]=രസ[illegible] ഇവ സമം കനക സ്സ്യബീജം=പൊന്നുമ്മത്തരി [illegible]ള്ള[illegible]ഞ്ഞ[illegible]കൾ സമം എടു ത്തു ഉമ്മത്തിൻ അരിയുടെ തൈ[illegible]ത്തിൽ [illegible]ച്ചു കടലക്കാപ്രമാ ണം ഉരുട്ടി കല്ക്കണ്ടും ചേൎത്തു സേവിക്കുക. എല്ലാ പ്രമേഹങ്ങ ളും ശമിയ്ക്കും ധാതുപുഷ്ടികരവുമാകുന്നു. ഇതിനു വിലാസിനീ വല്ലഭമെന്നു പേർ.

അനുപാന വിധി.

ശൂലെഹിംഗുഘൃതാന്വിതം മധുയുതാകൃഷ്ണാപുരാണജ്വരേ വാതേസാജ്യരസോനകശ്ശ്വസനകെ ക്ഷൌദ്രാന്വിതംത്ര്യൂഷണം ശീതെവ്യാളലതാമലംസമരിചംമെഹെവരാസോപലാ ദോഷാ ണാം ത്രിതയെനുപാനമുചിതം സക്ഷൌദ്രമാൎദ്രോദകം.

ശൂലരോഗത്തിങ്കൽ ഹിംഗു=കായം ഘൃതം ഇവയും പഴ കിയ ജ്വരരോഗത്തിങ്കൽ മധു=തേൻ കൃഷ്ണാ=തിപ്പലി ഇവയും വാതരോഗത്തിങ്കൽ ആജ്യം=നെയ്യ് രസോനം=വെള്ളുള്ളി ഇവ യും ശ്വാസരോഗത്തിങ്കൽ ക്ഷൌദ്രം=തേൻ ത്രികടു=ചുക്കു മുളകു തിപ്പലി ഇവയും ശൈത്യത്തിങ്കൽ വ്യാളലതാരസം=വെററില നീരു, മരിചം=കുരുമുളകു ഇവയും പ്രമേഹരോഗത്തിങ്കൽ വര= ത്രിഫല സോപലം=കല്ക്കണ്ടു ഇവയും ത്രിദോഷങ്ങളുടെ കോപ ത്തിങ്കൽ ക്ഷൌദ്രം=തേൻ ആൎദ്രോദകം=ഇഞ്ചിനീരു ഇവയും അനുപാനയോഗ്യങ്ങളാകുന്നു.

അഗ്രഗണ്യ ഔഷധങ്ങൾ.

ഘനപപ്പ്ടകംജ്വരെഗ്രഹണ്യാം മഥിതംഹേമവിഷേവമീ ഷ്വലാജാഃ കുടജോതിസൃതെവൃഷോസ്രപിത്തെ ഗുദകീലെഷ്വ നലഃ കൃമൌകൃമിഘ്നഃ

വഹ്നൻ

ജ്വരരോഗത്തിന്നു ഘനം=മുത്തങ്ങ പപ്പ്ടകം=പപ്പ്ടകപ്പു ല്ലു ഇവയും ഗ്രഹണിരോഗത്തിന്നു തൈരും വിഷരോഗത്തിന്നു സ്വ ൎണ്ണവും ഛൎദ്ദിക്കു ലാജം=മലരും അതിസാരത്തിന്നു കുടകപ്പാല കൊണ്ടുള്ള പ്രയോഗവും രക്തപിത്തത്തിന്നു വൃഷം=ആടലോട കംകൊണ്ടുള്ള പ്രയോഗവും അൎശ്ശസ്സിന്നു അനലൻ=കൊടുവേലി ക്കിഴങ്ങുകൊണ്ടുള്ള പ്രയോഗവും കൃമിയ്ക്കു കൃമിഘ്നം=വിഴാലരി കൊണ്ടുള്ള പ്രയോഗവും പ്രശസ്തങ്ങളാകുന്നു.

നാരായണഭജതരെജ്വരേണായുക്താ നാരായണം ഭജതരേ

[illegible]

ജ്വരരോഗി നാരായണചൂർണ്ണത്തെ സേവിക്കയും വാതോപദ്രവമുള്ളവർ നാരായണതൈലത്തെ സേവിക്കയും സംസാരമാകുന്ന രോഗത്തിൽ വലയുന്നവൻ നാരായണനാമത്തെ ഭജിക്കയും സാക്ഷാൽ ശ്രീനാരായണനിൽ കവിഞ്ഞതായി യാതൊന്നും ഇല്ലെന്ന[illegible]ക്കയും ചെയ്യണം.

പരിസമാപ്തം.